

Előfizetési díj:

Negyedévre... — 2 kor.
Félévre... — 4 kor.
Égész évre... — 8 kor.

=====
Egyes szám 40 fill.
=====

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatalII., Irma-tér 3. szám,
I. em. 3.Majus 15. és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Club,

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunstmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszó-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület.
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyői Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljai helyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni av. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegy.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zombolyai Athletikai-Club

H I V A T A L O S K Ö Z L Ö N Y E.

Az iskolai versenyek rendezése.*)

A miniszteriumnak az iskolai sportegyleteket elrendelő határozata már eddig is nagyon szép lendületet adott az egészséges szabadtéri gyakorlatoknak, de főleg az iskolák athletaversenyeinek. Nincsen egy olyan iskola sem a fővárosban, s talán az egész országban is kevés van, hol ne rendeznének a tanulók iskolájuk kebelén belül versenyeket. Itt a fővárosban a versenyzés iskolafajok szerint, vagy iskolánként oly nagymérvű, hogy egyes ügyes versenyzők csak az idei idényben már 5—6 érmet szereztek. Tudunk esetet, hogy tanári bejegyzés nélkül, egy tanuló egy napon három versenyben vett részt.

Szóval a haladás a legörvendetesebb, de éppen az egészséges haladás érdekében okvetlen szükséges a tanulói versenyeknek felülről történő rendezése, mondjuk, bizonyos korlátok közé szorítása. Mert azt kell tudni minden iskolának, hogy milyen versenyeket rendezhet, sőt a versenyek idejét illetőleg is korlátokat kell szabni.

*) Lapunk f. évi márcziusi számában olvasható cikkünk szövege már e tárgyról, de közöljük e cikket, mely egész pontos utasítást is nyújt már a valóban rendezendő tanulói versenyekre nézve. Csak azt jegyezzük meg, hogy a miniszterium rendezés olyan körülményekkel történjék, hogy ne vessen gátat a szépen fejlődő sportéletnek.
Szerk.

Várjuk tehát, hogy a miniszterium útján, lehető rövid időn belül történjék meg az intézkedés. Saját tapasztalatunk alapján a következő rendelkezéseket tartanók szükségesnek.

Mondja ki a miniszterium, hogy a középiskola III—VIII. osztályaiból alakult sportegyesületeknek legyen szabad az alsó két osztálynak megfelelő versenyeket is rendezni. Nemcsak e két osztálynak, de a középiskola minden osztályának határozottassék meg minden verseny neve, minden verseny faja. Mondja ki maga a miniszterium, hogy mily mértéket kell, hogy megüssön minden tanuló, ki versenyre engedhető. Rendelje el a miniszterium a „Herkules“-ben már több alkalommal ismertetett mértékversenyek rendezését, mint minden iskolai versenyzés józan alapját.

Hasonlóképpen a miniszteriumnak kell meghatározni az iskolák által rendezhető versenyek számát is. E tekintetben figyelembe kell venni a helyi körülményeket is. Mert pl. Lőcsén bizonyonnyal nem lesz elégséges egy szánkóverseny, mint Szegeden sem egy uszóverseny, s itt szánkóverseny nem is lesz.

Azt tartanók hogy minden iskolában a következő versenyek volnának rendezendők:

1. Tornatermi verseny. E verseny a szobai tornázás végén, már áprilisban volna rendezendő

olyképen, hogy ha elég nagy a terem, több osztállyal, ha nem, kevesebb osztállyal, több időben volna megtartható. E versenyben a mértékversenyek, amennyiben lehet, már lebonyolítandók. Ha az iskola udvara elég tágas és az idő kedvező, ugy e versenyt is lehető nagy nyilvánosság előtt kell tartani.

2. Téli versenyek: A korcsolyázás, szánkózás idejét mindig az időjárás szabja meg. Ha elég hosszú a tél, ugy minden iskola két-két versenyt rendezhet. A korcsolyázásban a felső osztály tanulói a műkorcsolyázásban is jutalmaztassanak. A szánkóversenyben a szerkérpályán csak egyes és kettős ülésű szánkóval legyen szabad versenyezni.

3. Vívóverseny. Miután a vívást csak kevesen tanulják, a verseny ne foglaljon el egy külön napot, hanem a tornaversennyel együtt rendeztessék. Az érmek itt is kiadhatók, de mindig a résztvevők számához arányos mennyiségben.

4. Uszóversenyek. Olyan városokban, hol a tanulók számára téli uszoda is rendelkezésükre áll, az első uszóversenyt május elején, a másodikat június végén tarthatjuk. Az alsóbb osztályokban a műugró-versenyeket nem kellene megengedni. A mértékversenyek itt először a felszabadulásakor, másodsor az év végén tartandók.

5. Athletikai versenyek. Ide sorolandók a gyalogló-, futó-, ugró- és dobóversenyek. A mértékversenyek ideje legalább egy hónappal előzze meg az iskolai versenyeket. Az alsó osztályokban az iskolai verseny mértéke ne haladja túl a mérték-verseny méreteit; vagyis elégedjünk meg pl. a futásban az 50 m.-rel is. A felsőbb osztályok versenyei a futásban a rövid távon már elérhetik a felnőttek távolságát. De az 1500 m.-es futáson túl ne rendezünk tanulói versenyt, ezt is csak a VIII-ik osztály számára. Minden atletikai verseny rendezése feleljen meg a sportszerűség minden kellékének.

6. Játékversenyek. E versenyekben főleg a labdarugás és füleslabdajáték tudtak általános kedveltségre szert tenni. Itt okvetlenül gondoskodni kell a kisebb tanulók számára vala-

milyen versenyszerű veszélytelen játékról. A labdakosárjáték minden pártolásra méltó, de komplikált szabályainál fogva, inkább nagyobb fiuk számára való. A labdarugásversenytől nem kell félteni a tanulókat. E versenyek szigorú elbírálása még a nevelési testgyakorlat szempontjából is pártoláraméltóvá teszi e játékot.

A nehéz atletikából az iskolai verseny ne öleljen fel semmit, így a birkozást is hagyjuk a felnőtteknek, ép így a súlyemelést is.

Az volna a helyes, ha a miniszterium elrendelné részletező műsor alapján, hogy minden iskola rendezzen évenként legalább egy torna-versenyt, egy atletikai és egy játékversenyt. Ezen egyes iskolában rendezett versenyeken kívül engedje meg a miniszter az egy városban levő iskoláknak ugyanezen versenynevekben való iskolákközi versenyzést. Ilyen formán minden iskola legalább 3, illetőleg hat versenyben szerepelhetne. Ezekben jönne még a korcsolya-, vívó-, és uszóverseny.

De feltétlenül rendezni kellene az iskoláknak kerületi, illetőleg országos egybejövését is. Még pedig akár a szépemlékü országos torna-versenyek módjára, vagy pedig a csak versenyzőkkel rendezendő országos atletikai versenyek útján.

A mai szépen fejlődő ifjúsági sportélet rövid pár év alatt egész új generációt fog adni hazai sportunknak, ha a magas miniszterium egy kis fegyelmező, intézkedő hatalommal rendet teremt a most vajudó, tétovajáró ifjúsági versenyügyünkben.

K. P.

A testi nevelés ügye.*)

Nálunk a család keveset tesz a gyermek testi nevelése érdekében. A szülők nagyrésztében hiányzik iránta a kellő érzék. Beérik egy kis sétával, annak sem kerül mindennap sora; de már hosszabb sétára, kirándulásra, testedző játékokra nem futja az idő. Kis számu és szűk sétatereinken sok gyermeket látunk ugyan, de ott ritkán engedik meg a futkározó hangos játékot. Töméntelen gyermek azonban még a sétatérre sem jut el. Nemcsak a szociális nyomor kis ártatlan áldozataira gondolok, hanem azoknak a gyermekeknek ezreire is, kiket a szülők nem mernek kísérő nélkül

*) A tartalmas cikknek a labdarugást és az egyéni versenyzést illető felfogásával nem értünk egyet. Szerk

kibocsátani, részint azért, mert jó messzire van a séta, illetőleg a játszótér, részint pedig, mert kísérőre nem telik.

Igy nő fel akárhány gyermek a szó soros értelmében testi nevelés nélkül; a szülő teljesen rábizza ezt az iskola heti két torna-órájára, ha ugyan attól is nem félti. Pedig bizonykodnom sem kell, hogy a testi nevelésnek az iskola sem juttat annyi gondot, mint amennyit megérdemelne. Hetenként két torna-óra a 26—28 óra iskolai szellemi munkával szemben (otthon hetenként 14—16 óráig tart átlag a szellemi munka) s ez legyen az iskola nevelő munkájának a harmoniája!

Igaz, hogy ennek a belátásnak jó jelül megszületett a kötelező játék-délutánok intézménye s legujabban a közoktatási kormány a középiskolák figyelmébe ajánlotta a testgyakorló körök szervezését is. Csakhogy a játék-délutánokhoz ritka helyen van alkalmas játszótér, a testgyakorló körök hatását megcsökkenteni fogja a kevés szabad idő.

Részünkről a testi nevelés ügyét nemcsak egészségügyi, hanem pedagógiai vonatkozásai miatt is felkarolandónak tartjuk. Mert amikor az ifjuság testi erejét, kitartását és ügyességét fejlesztjük és egészséges testtartáshoz, szép mozdulatokra szoktatjuk, egyuttal neveljük pontosságra, fegyelmezettségre és közös célra törekvő tudatos munkára. E pedagógiai hasznot főleg a játék aknázhatja ki, mely amellet, hogy az ifjuság fiziológiai szükségletét elégti ki, egyuttal megtanítja az ifjut, hogy a maga egyéniségének előnyeit (erejét, ügyességét) a köznek alárendelje. Hiszen a jól választott játék minden egyes résztvevőjének arra kell munkálnia, hogy az ő csapatja, ez a nagyobb egység, kerüljön ki győztesnek. Arra kell törekednünk, hogy ne egyesek küzdjenek egyesek ellen, hanem csapatok csapatokkal, miközben az egyéniségnek bele kell olvadnia a testület érdekeibe.

Azért ma már az iskolai tornaversenyekből is lehetőleg kiküszöbölik az egyéni versengést és egyoldalúságot, helyett kombinált csapatversenyeket illesztnek a programba. Az iskola ne is neveljen sport-speciálistákat, hanem egyöntetűen fejlessze az egész testi szervezetet s hogy ezt tehesse, fel kell ölelnie a tornázásnak többféle módját és gyakorlatát.

A szertornázás maga is legyen változatos. Ámde a teljes célta vele még sem érhetjük el, mert az egyes szerek gyakorlatai mégis főleg csak az izmoknak egyik-másik csoportját fejlesztik s ügyesítik. Ezt a hiányosságukat vannak hivatva pótolni az ugynevezett svéd tornagyakorlatok, amelyek körülbelül egy évtizeddel ezelőtt indultak hódító világotjukra. Ezek a gyakorlatok erősíteni alkalmasak a mellkas izomzatát, ami közvetve a lélekzés és vérkeringés élénkítésével a táplálkozást is segíti. Ezeknél a svédgyakorlatoknál a tornatanárnak megadhatjuk a mértéket is abban, hogy az előírt gyakorlatokkal addig szabad mennie, míg a

tanuló megerőltetés nélkül végzi. S a tanulók rendszerint szívesen is végzik, ha nem tartanak igen hosszasan. Mint a tornánál általában, itt is a könnyebb gyakorlatokon kell kezdenünk és fokozatosan térnünk át nehezebbekre, melyeket azután könnyebb gyakorlatok követnek.

A tanterv igen helyesen súlyt vet a szabad- és rendgyakorlatokra is, melyeknek nevelő hatása szintén nyilvánvaló. A harmonikus együttműködés és szigorú fegyelmezettség itt is a közösség érzését növeli. A tanulóknak itt is tudatában kell lennie, hogy az ő esetleges hibája az összesség gyakorlatának eredményét teheti tönkre. De ezeknek a gyakorlatoknak sem szabad egyhuzamban sokáig tartaniok, mert megfeszített figyelmet igényelnek s fárasztókká lesznek, ahelyett, hogy üdítő hatásuak volnának. Kiváltképpen, ha az egyes gyakorlatok bonyolultak és soküteműek. Az egyes tornaórákon okosan változtatni kell a svéd, a szer- és szabadgyakorlatokat. Ez utóbbiaknak nem is kellene, csupán a torna-órára szoritkozniok. Nem ártana pár percre elővenni őket, mihelyt a tanulókon a szellemi fáradtság jelei mutatkoznak. Külföldön próbálkoznak vele egyes elméleti órák alatt is, mint mondják, jó eredménnyel, mert néhány erélyes mozdulat fölélénkíti a tanulókat. A székesfőváros tanácsa szintén megtette ez irányban a kezdeményező lépést, amikor 1912-ben intézkedett, hogy összes elemi és polgári iskoláiban (fiu- és leányiskolában egyaránt) az óráközi szünetek alatt a tanulók kétperces torna-gyakorlatot végezzenek; még pedig a szigorú téli időjárás kivételével mindig nyitott ablakok mellett. A gyakorlatok következők: mély lélekzés, törzshajlítás, lábujjállás és guggolás. Meg van engedve, hogy ha a tanító vagy tanár azt a figyelem fölébresztése céljából jónak látja, a rövid üdítő gyakorlatot óra alatt is végeztesse.

Igen mutatósak a katonai gyakorlatok, de különösebb higiénikus értékük nincsen. A katonás szellemtől áthatott poroszok nem is tartják sokra az iskola ebbeli munkáját. Ismeretes a nagy német hadvezérnek, Moltke tábornagnak az a nyilatkozata, hogy „az iskola csak szállítson nekünk egészséges ifjakat, katonákat majd mi nevelünk belőlük“.

A magam részéről egyetlen katonai gyakorlatot szeretnék iskoláinkban általánosan meghonosodva látni: a czéllövést, aminek érdekében már 1888-ban szót emeltem. Ennek megvan a praktikus haszna is, a fegyelmező ereje is, meg a szem gimnasztikájával jól szolgálja a higiéné érdekét is. Számos középiskolánkban tanítják és gyakorolják a czéllövést.

Modern testi nevelés el sem képzelhető a test-edző, kedélynevelő és jellemképző ifjusági játékok nélkül, amelyekről már ismételtlen megemlékeztünk. Testi nevelésünk kiváló harcosának, Berzeviczy Albertnek, Dollinger Gyula egyetemi professzornak, Szuppán

Vilmos igazgatónak, de különösen Ottó József igazgatónak köszönhetjük, hogy a magyar közvéleményt megnyerték az ifjúsági játékok ügyének. De e helyen kell hangoztatnunk, hogy nem minden játék való az iskolai ifjúságnak s főleg nem az olyan játékok, melyeknek menete könnyen járhat sérüléssel vagy amelyek nagyobb fizikai erőt igényelnek, mint amennyit a kis diák normálisan kifejthet. Divat és példa változtatják a serdülő ifjúság játékszabályait is, pedig egy-egy szép és egészséges játékkért kár, hogy feledésbe menjen. Egy emberöltővel ezelőtt a nagy diák is kedvvel üzte a métát, a kifutóst, a kótyát; ma az apróság is már csak a footballért rajong, amelyet éppen nem lehet izlés- és erkölcsnemesítő játéknak mondani s amelyről a népszerűtlenség fenyegető veszedelme ellenére is ki merem mondani, hogy nem tartom középiskolába való játéknak. Legkevésbé pedig annak alsó osztályaiba.

Sok szó fér ahhoz is, hogy az iskola vajjon mennyire nyithat kaput a szorosán vett athletikai gyakorlatoknak, amelyek nézetem szerint nem igen valók a serdülő kornak s az egyoldalú tréning túlzásának sok veszedelmével járhatnak. Éppen azért a sport minden neme csak mértékkel való az iskolás fiuknak.

A testi nevelésnek igen hasznos kiegészítője a korcsolyázás, az uszás, az evezés, a kirándulások és séták és szünetekben a társas utazások. Mindezekre alkalmat kell adni az ifjúságnak. A korcsolyázást egyes hatóságok pártolják, így Budapest főváros tanácsa elrendelte, hogy a tanulók számára, amennyire lehetséges, korcsolyapályák rendeztessenek be. A főváros az uszás-tanítás érdekében több fiu- és leányiskola tanulóinak részére január—április hónapok egyes délutánjaira kibérelt három uszodát, ahol a tanulók ingyen részesülnek uszástanításban, vagy fürödnek. Az evezés sportját hazánk csak 1—2 középiskolájában ifjúságunk kedve kirándulások és társas utazások iránt évről-évre nő. Kár, hogy városaink ezekben nem támogatják eléggé ifjúságunkat. Külföldön nagyon sok diákszálló (Schülerherbergen) található, nálunk alig lesz egy-kettő. És itt meg kell emlékeznünk az Európában, Amerikában, sőt Ázsiában is nagyon elterjedt cserkészországmozgalomról, melyet az angol scouts boy-intézmény miniféle tájára ujabban nálunk is szerveznek. Ez intézménynek hazánkba való átültetése érdekében sokat buzgolkodik Demjén Géza dr. fővárosi főjegyző és Tas József fővárosi tanító. Sokan rokonszenveznek ezen intézménnyel, higiénikus azért, mert az ifjúság megtanulja szeretni a természetet és a szabad levegőt, teste edződik, ügyessége fejlődik; a pedagógus és moralista pedig a fegyelmezettség, a feltaláló képesség, a praktikus érzék fejlesztése és az altruisztikus fölfogás nevelése érdekében örömmel köszönteni a cserkészország-intézmény komoly munkáját.

(Folytatjuk.)

Dr. Schuschny Henrik.

Iskolák, főiskolák.

A nagyszombati középiskolák atlétikai versenye.
Április 26-án rendezte a Nagyszombati Főgimn. Testgyak. Köre atletikai versenyét, amelyen az összes pozsonyi középiskolák atlétái is résztvettek. Tekintve az eredményeket láthatjuk, hogy középiskolai atletikai sportunk óriási lépésekkel halad előre s hogy az intézetekben megalakított sportkörök máris meghozták üdvös hatásukat.

Részletes eredmények:

100 m. síkfutás döntőjében: 1. Furián (reál) 11.6 mp., 2. Rezsucha (Nagysz. g.) 11.8 mp., 3. Schreiner (licéum), 4. Eigel (gimn.).

Sulydobás: 1. Göttche (liceum) 11.28 m., 2. Rezsucha (Nagysz.) 10.66 m., 3. Katyánszky (lic.) 9.70 m., 4. Markstein (Nagysz.) 9.69 m.

Magasugrás ötös csapatverseny: 1. Pozsonyi ev. liceum 153.6 cm. átlag, 2. Nagyszombati főgimn. 151.2 cm. átlag, 3. Pozsonyi áll. főreál 148 cm. átlag.

400 m. síkfutás: 1. Furián (reál) 56 mp., 2. Rezsucha (Nagysz. gim.) 56.2 mp., 3. Makay (gimn.), 4. Bakxa (Keresk. isk.).

Diszkoszvetés: 1. Rezsucha (Nagysz.) 35.31 m., 2. Göttche (lic.) 30.98 m., 3. Baxa (Keresk.) 30.71 m.

Távolugrás: 1. Szahlander (lic.) 5.91 m., 2. Furián (reál.) 5.69 m., 3. Nemes (reál.) 5.60 m.

80 m. síkfutás (alsó oszt. versenye): 1. Kisfaludy (Nagysz.) 10.06 mp., 2. Földes (Nsz.), 3. Ostermayer (Nsz.).

Magasugrás (alsó oszt.): 1. Ostermayer (Nsz.) 149 cm., 2. Uherek, Jurenka, Lazik (Nsz.) 134 cm.

800 m. síkfutás: 1. Gróf Pongrácz (gimn.) 2 p. 12.2 mp., 2. Martiny (reál), 3. Cserevny (lic.), 4. Vozár (Nagysz.) Tíz méterrel a negyedik.

Rndugrás: 1. Karmas (Nagysz.), Pasitzky (Keresk.) holtvers. 2.70 m., 2. Hudek (Nsz.), Kovács (lic.) 2.50 m.

4-szer 100 m. staféta: 1. Pozsonyi kir. kath. gimn. 48.8 mp., 2. Pozsonyi liceum.

Athletika, torna, vivás.

A BEAC országos athletikai versenyének eredményei.

100 méteres síkfutás: 1. Szenes József (MTK) 11.4 mp. 2. Rákos Jenő (MTK), 3. Dr. Szerellemhegyi Ervin (MAC).

Sulydobás: 1. Ambrózy Károly (BEAC) 1377 cm. 2. Bakonyi Béla (FTC) 1207 cm. 3. Mándy János (FTC) 1170 cm.

Távolugrás: 1. Kovács György (BEAC) 710 cm. (Országos rekord!) 2. Rex Ernő (MAFC) 650 cm. 3. Kokas Imre (CsFC) 613 cm.

800 méteres síkfutás: 1. Gálffy Béla (MAC) 2 p. 04.2 mp. 2. Thomka Áron (BEAC), 3. Kiss Iván

(MAFC). Három méterrel nyerve, két méterrel harmadik. Az első körben Mattyasovszky vezet, de ezután feladja. Gállffy veszi át a vezetést, melyet 600 méterig megtart, ott Thomka szökik az élre. A czélegyenesben Gállffy spurta fog és biztosan győz.

4X100 méteres stafétafutás: 1. MTK (Szenes, Rákos, Weinréb, Szalai) 47 mp. 2. BEAC (Podolszky, Mezei, Mészáros, Schubert). Szenes egy méter előnyt szerez, melyet Mezei behoz. Mészáros mintegy másfél méterrel előbb indul, a pompásan futó Weinréb ezt behozza, úgy hogy Schubert és Szalai egyszerre indulnak. Szalai biztosan egy méterrel veri Schubertet.

Diszkoszvetés handicap: 1. Ambrózy Károly (BEAC) scratch 4010 cm. 2. Simon György (BEAC) 960 cm. előny. 3. Mándy János (FTC) 360 cm. előny 3885 cm.

120 yardos gátfutás: 1. Püspöky Gyula (MAC) 4 m. előny 17.8 mp. 2. Kuthy János (FTC) 5 m. előny Három méterrel nyerve.

5000 méteres síkfutás: 1. Lovass Antal (MAC) 16 p. 54. mp. 2. Löbl József (BEAC). 3. Rostás Pál (SzTC). Háromszáz méterrel nyerve, négyszáz méterrel harmadik.

400 méteres síkfutás: 1. Mezei Frigyes (BEAC) 54.4 mp. 2. Podolszky Géza (BEAC). 3. Misángyi Ottó (FTC). A startnál Podolszky és Misángyi mintegy 3 méterrel előbb indultak mint Mezei. Mezei kényelmesen futva, a czélegyenesben eléri őket s biztosan győz.

200 méteres síkfutás főisk. bajnokság: 1. Schubert Ágost (BEAC) 24 mp. 2. Ferencz Pál (BEAC). 3. Rohla Lajos (BEAC). Két méterrel nyerve.

1500 méteres síkfutás handicap: 1. Stefáni Vilmos (BEAC) 25 méter előny 4 p. 20.4 mp. 2. Fülöp József (SzTC) 35 méter előny. 3. Thomka Áron (BEAC) 30 méter előny.

300 yardos síkfutás handicap: 1. Kovács János (FTC) 34.9 mp. 12 méter előny. 2. Németh László (FTC) 13.5 méter előny. 3. Mészáros A. Béla (BEAC) 7 méter előny.

A Kolozsvári Egyetemi Athletikai Club országos atletikai versenye szép sikerrel, jó eredményekkel zajlott le a gyönyörű városi sporttelepen. Az elért eredmények kétségtelenül bizonyítják az egyetemi atleták kiválóságát, kik közül főleg Farkas György, Zonda László és Nagy Tibor eredményei érdemelnek említést. A szövetséget dr. Somodi András képviselte.

Részletes eredmények:

100 yardos junior síkfutás: 1. Neumann Kálmán (KEAC) 11 mp. 2. Zonda László (KEAC). 3. Nagy Jenő (KEAC). 1—1 m. a helyezettek között.

Kalapácsdobás handicap: 1. Zsigmond Dezső (KEAC) 31.48 m. három méter előny. 2. Dr. Sütő Imre (KEAC) 29.26 m. scr. 3. Zonda László (KEAC) 27.14 m. 1 méter előny.

Diszkoszvetés junior: 1. Zonda László (KEAC)

37.86 m. 2. dr. Sütő Imre (KEAC) 32.93 m 3. Zsigmond Dezső (KEAC) 31.48 m. 3. m. előny.

600 méteres síkfutás handicap: 1. Stupjár József (KKASE) 1 p. 21.8 mp. 80 m. előny 2. Kádár János (KKASE) 75 m. előny 3. Zonda Lóránd (KEAC) 40 m. előny. 15—15 méter a helyezettek között.

Rudugrás junior: 1. Gabos Dénes (KKASE) 2.45 m. 2. Alexander Béla (KEAC) 2.40 m. 3. Z. Kiss Ernő (KEAC) 2.20 m.

2 angol mérföldes handicap: 1. Bajusz József (KMTE) 400 m. előny. 10 p. 7.6 mp 2. Király Ferencz (Szoln. Máv.) 220 m. előny. 3. Kádár János (KKASE) 300 m. előny.

Távolugrás handicap: 1. Márkus Sándor (Szoln. Máv.) 626 cm. 65 cm. előny. 2. Debreczeni Dezső (KEAC) 613. cm. 75 cm. e. 3. Z. Kiss Ernő (KEAC) 595 cm. 65 cm. előny.

220 yardos II. oszt. síkfutás: 1. Farkas György (KEAC) 24.4 mp. 2. Hennei Emil (KEAC) 3. Lenti B. (Szolnoki Máv.) 5 méterrel nyerve, három méterrel harmadik.

Sulydobás II. oszt.: 1. Zonda László (KEAC) 11.86 m. 2. Gábor Dénes (KGSE) 10.72 m. 3. Bornemissza József (KAC) 10.43 méter.

1000 m. síkfutás, II. oszt.: 1. Nagy Tibor (KEAC) 2 p. 57.4 mp. 2. Király Ferencz (Szoln. Máv.) 3. Bán Kálmán (Szolnoki Máv.) 120 méterrel nyerve, mellel harmadik.

Magasugrás junior: 1. Koller György (KEAC) 160 cm. 2. Schéfer László (KEAC) 155 cm. 3. Z. Kiss Ernő (KEAC) 150 cm.

¹/₄ angol II. oszt. síkfutás: 1. Nagy Tibor (KEAC) 55.8 mp. 2. Zonda Loránd (KEAC) 3. Márkus Sándor (Szoln. Máv.) 2 méterrel nyerve, 5 méterrel harmadik.

Gerelyvetés II. oszt.: 1. Pintér István (Szolnoki Máv.) 45.40 m. 2. Nemoián József (KEAC) 43.30 m. 3. Schéfer László (KEAC) 42.60 m.

Helyből magasugrás handicap: 1. Schéfer László (KEAC) 142 cm. 20 cm. előny. 2. Kacsó Károly (KEAC) 139 cm. 15 cm. előny. 3. Voith József (KEAC) 137 cm. 20 cm. előny.

100+200+300+400 m. staféta: 1. KEAC B) csapata (Voitk, Welsler, Zonda, Nagy) 2 p. 13.4 mp. 2. KEAC A) csapata (Neumann, Tamásy, Farkas, Hannel). 3. Szoln. Máv. (Halász, Lenti, Bán, Márkus).

Svéd-magyar mérkőzés Budapesten. Amiről a magyar sportkörök eddig még álmodni sem mertek, az valóra vált. Sztankovits Szilárd, a MASz kiváló alelnöke, lekötötte az első magyar-svéd mérkőzést június 28—29-re.

A svédeknek tulajdonképen a németekkel kellett volna mérkőzniök, de az utolsó pillanatban Svédország lemondta a mérkőzést, mire a svéd olimpiai bizottság azonnal följánlotta a mérkőzést Sztankovitsnak, aki azt örömmel fogadta. A magyar atletikának ez lesz

első erőpróbája, mert közismert dolog, hogy a svédek az amerikaiak után ma kétségtelenül a legerősebb athletizáló nemzet.

A magyar egyleteknek félre kell tehát tenniük minden klubérdeket, féltékenységet és vállvetve, közös erővel kell készülniök a nagy találkozásra, hogy diadalra vigye színeinket. A mai naptól fogva másra nem szabad gondolni, mint a táplálkozásra, másra nem szabad dolgozni, mint június 28—29 re, mert e napon az egész világ ügyelme és érdeklődése Budapest felé irányul.

A MASz már legközelebb kijelöli azokat az athlétákat, kiket e mérkőzésre jelöl, ezen athlétáknak azután komoly és céltudatos munkát kell végezniök, hogy a nagy találkozásra teljesen felkészüljenek és méltóan képviseljék színeinket.

Sztankovits már el is készítette e mérkőzés programját, mely a következő: 100, 200, 400, 800, 1500, 5000 méteres síkfutás, 110 méteres gátfutás, magas-, távol-, rudugrás, súlydobás, diszkoszvetés és gerelyvetés. A svédek több mint valószínű, hogy e proppozíciót elfogadják s azután meg kell indulni a munkának.

De nemcsak az athlétáknak, hanem a trainereknek és osztályvezetőknek is a szövetség szolgálatába kell szegődniök, mert e mérkőzésre egységesen kell készülniök, mert ehhez hasonló és nagyobb fontosságú esemény a magyar athletikában még nem zajlott le.

Svédország 25 legjobb athlétáját küldi le Budapestre e fölülte fontos mérkőzésre, kiket a szövetség impozáns módon készül fogadni, miért is a MASz egy külön bizottságot fog alakítani, mely e mérkőzés társadalmi részét fogja intézni.

Az első és fontos lépést Sztankovits megtette, az ő nevéhez fűződik e nagy esemény, övé a nagy érdem, a magyar athletika harcosainak kötelessége most kidolgozni és befejezni azt az alkotmányt, melynek alapját Sztankovits letette. Reméljük, hogy így lesz és június 28—29 a magyar athletika nagy ünnepe és győzelme lesz.

P. H.

A Budapesti (Budai) Torna Egyesület f. hó 7-én tartotta Attila-utcai tornacsarnokában az egyesületi tornászati bajnoki címért tornászati versenyeit a nyújtón, korláton és lovon. Az egyesületi szabályok szerint a bajnoki cím elnyerése három esztendőben egymásután elérendő győzelem eléréséhez fűződik, mely győzelmet azonfelül sztandardok is korlátoznak. A harmadik győzelem esetén az illető az egyesület nagy arany érmét nyeri. A versenyek, melyek nagyszámu közönség előtt folytak le, — a következő: a nyújtón győztes: Száraz Károly 18.92. Első győzelem, 6 induló. 2. Domokos Lajos 18.50. Egyesületi bajnoki verseny a korláton: győztes Szücs István 19.16. Első győzelem 5 induló. 2. Domokos Lajos 18.25. Egyesületi bajnoki verseny a lovon: győztes Szücs István 18.83. Első

győzelem, 4 induló, második Száraz Károly 18.57. A versenyt társas vacsora követte, a tagok nagyszámu részvétele mellett ünnepelték szeretett művezetőjüknek, Bély Mihálynak, az egyesületben eltöltött 20 éves művezetői működésének évfordulóját, kinek ez alkalomból átnyújtották az egyesület aranyérmét és egy remekműű szobrot, melyet ez alkalomból kifolyólag az egyesület hölgy és férfi tornászai ajánlottak fel.

Sportol a szegedi honvédség. A magyar királyi szegedi 5. honvédgyalozezred legénysége hetenként háromszor sportdelutánt tart, amelyen a főszerep a footballnak jut, azonkívül rendszeresen fejlesztik a súlydobást, futást, ugrást, kerékpározást és az uszást. A footballt azért helyezik előtérbe, mert ez a játék az, amely magában egyesíti mindazokat a kellékeket, amelyekre a katonának szüksége van: fegyelem, éber figyelem, gyors elhatározást és az összműködést elősegítő öntevékenység. A szegedi 5. honvédgyalozezred, másfél havi training után mérkőzött először a helybeli császári és királyi 46. gyalozezred football csapatával. Az eredmény 1:1. Ha tekintve azt, hogy a honvédécsapat kizárólag közlegénységből áll, viszont a közös ezred csapata javarészt egy éves önkéntesekből, akik már a polgári életben is footballoztak, az eredmény a honvédcsapatra nézve igen jó. A honvédcsapat kiképzője Koós Kálmán honvéd százados, az ismert nevű sportember, kiváló torna- és vívótanára a nagyváradi hadapródiskolának.

Uzás, evezés.

A Nemzeti Hajós-Egylet a napokban tartotta évi rendes közgyűlését, Fülepp Kálmán nyug. főpolgármester elnöklete alatt. A választmány évi jelentésének előterjesztése, továbbá az 1913. évi pénztári számadás és az 1914. évi költségeloirányzat megállapítása után megejtették a választásokat. Ennek eredményeképen az 1914. évre a tisztviselői kar és a választmány a következőképen alakult meg: Elnök: Fülepp Kálmán; igazgató: Szandtner Béla; jegyzők: dr. Furia László és dr. Nagy Dezső; művezetők: Kauser F. Jakab és Ghyczy Kálmán; pénztáros: Haris Jenő; a választmány tagjai lettek: dr. Elischer Vilmos, Kertész Árpád, dr. Levitzky Károly, dr. Smialovszky Tibor, dr. Schwicker Richárd és dr. Tóry Gusztáv.

A közgyűlés — az elnök indítványára — nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy az egylet örökös tiszteletbeli tagjának, Radisits Györgynek, aki most lép tagságának ötvenedik évébe, életnagyságu arczképét az egylet számára megfesteti. Megemlékezett továbbá az elnök Krick Aladár és Strobentz Rezső tagokról, akik az elmúlt esztendővel töltötték be tagságuk huszonötödik évét. A közgyűlés után a tagok társasvacsorára gyűltek egybe, amelyen számos felköszöntő hangzott el.

Irodalom.

Az iskola és egészség címen Schushny Henrik dr.-tól egy rendkívül érdekes és tanulságos vaskos kötet jelent meg „Az egészség könyvtára” XVI—XVII-ik kötete gyanánt. Az író a testgyakorlati reform munkának Juba Adolt dr. kollégájával együtt régi időtől kezdve mindig a leglelkesebb, legképzettebb harczoza volt. Résztvett minden mozgalomban, minden munkában, mi az iskolai testi neveléssel kapcsolatos. Türelmes, kitartó tudományos buvárlatai, széleskörű ismeretei, nem törtető szerény modora a sokszor heves vitaközlásokben is mindenkinek bizalmát nagyrabecsülését szereztek meg számára, Ebben az alapos tudományos munkájában is megtaláljuk az alapos ismeretet és a kedves előadást. A könyvet mindenki élvezettel és

tanulással olvashatja. Különösen felhívjuk rá a tanárság figyelmét. De egyetlen iskolaigazgató asztaláról sem hiányozhatik e könyv, mert részükre az iskolai egészségtnak valóságos tárháza lesz. Az íróorvosok nehezen érthető szokásos stílusához miben sem hasonlít Schuschny előadása, mert mindenütt világos, élvezetes élénkséggel ír a legszárzabb témáról is. Nincsen az iskolai életnek egyetlen olyan mozzanata, melyel az író kellő alapossággal ne foglalkoznék. Hogy olvasóinknak képet adjunk a 19 ives könyv gazdag tartalmáról, itt közöljük a tárgymutató cizemeit:

I. fejezet. Az iskola épülete és berendezése. Az épület általában. A tanterem. Az ablaki Mesterséges világítás. Padló és tisztogatás. A tanterem levegője, a szellőztetés és fűtés. Az iskolapad. A tanterem egyéb berendezése. Ruhatár. Az iskola egyes helyiségeiről.

Magyar királyi államvasutak.

A vonatok indulása Bpest kel. p. u.-ról. Érv. 1914. május 1-től.

Dél előtt		Dél után		Dél előtt		Dél után	
vonat-szám	óra	vonat-szám	óra	vonat-szám	óra	vonat-szám	óra
912	12 05	szv.	{Belgrad, Sofia, Saloniki	914	12 20	szv.	Ujvidék, Sarajevo
310	5 40	"	Hatvan	314	12 30	"	Hatvan
8	6 10	"	Wien, Graz, Sopron	10	12 30	"	Szombathely, Wien
302	6 25	gyv.	Ruttka, Berlin	1008	12 45	"	Fiume, Róma, Osijek
1110	6 30	szv.	{Balatonfüred, Tapoleza	1504	1 20	gyv.	Bicske
1502	6 45	gyv.	Kassa, Csorba, Bártfa	318	1 25	szv.	Kassa, Poprád-Felka
906	6 50	"	Ujvidék, Sarajevo	812	1 35	"	Gödöllő
1512	6 55	szv.	Kassa, Csorba	1304	1 40	gyv.	Arad, Bukarest
2	7 00	gyv.	Wien	404	2 00	"	Fehring, Graz, Sopron
602	7 05	"	Arad, Brassó	404	2 00	"	{Sátorlajuhely, Lemberg, Kassa
1002	7 10	"	{Fiume, Torino, Róma, Pécs, Vinkoveze	4	2 05	"	Wien, Paris
1302	7 20	"	Fehring, Graz, Triest	604	2 10	"	Arad, Bukarest
402	7 25	"	{Stryj, Przemysl, Lemberg	916	2 15	szv.	Kiskőrös
312	7 30	szv.	Gödöllő	304	2 20	gyv.	Ruttka, Berlin
908	7 45	"	Belgrad, Sofia	318	2 25	szv.	Hatvan
608	7 50	"	Arad, Brassó, Bukarest	320	2 30	"	Pécel
11024	8 05	gyv.	{Balatonfüred, Tapoleza	26	2 30	"	Bicske
406	8 10	szv.	Munkács, Lawoczne	518	2 40	"	Szolnok
512	8 20	"	Kolozsvár, Brassó	1202	2 45	gyv.	Szabadka, Sarajevo
1906	8 25	"	Osijek, Bród	1902	2 55	"	Tapoleza, Pécs, Osijek
306	8 35	"	Ruttka, Berlin	904	3 20	"	Belgrad, Konstantin.
2a	8 50	gyv.	{Győr, Wien, Fehring, Graz	5204	3 25	szv.	Nagykátá
1706	8 55	szv.	Msziget, Stanislan	1016	3 30	"	Paks
22	9 30	"	Bicske	410a	4 25	"	Hatvan
15084	9 35	gyv.	Kassa, Poprád-Felka	18	4 30	"	Komárom
918	10 00	szv.	Kunszentmiklós, Tass	606	5 00	gyv.	{Arad, Bukarest, M.-Sziget
1112	10 45	"	{Balatonfüred, Tapoleza	6	5 10	"	{Győr, Sopron, Szombathely, Wien
516	11 40	"	Nagykátá	410	5 10	szv.	Lawoczne, Lemberg
24	11 55	"	Bicske	324	5 20	"	Gödöllő
314a	12 00	"	Gödöllő	5224	5 40	"	Nagykátá, Szolnok
				308	5 55	"	Ruttka, Berlin
				514	6 15	"	Kolozsvár, Brassó
				326	6 25	"	Pécel
				28	6 30	"	Bicske
				328	6 40	"	Hatvan
				1004	6 45	gyv.	Fiume, Róma, Nápoly
				920	7 05	szv.	Kunszentmiklós-Tass
				5244	7 10	"	Nagykátá, Szolnok
				16	7 20	"	Győr
				332	7 30	"	Gödöllő
				1708	7 45	"	M.-Sziget, Stanislan
				1006	7 50	gyv.	Fiume, Nizza, Cannes
				1514	8 00	szv.	Kassa, Csorba, Bártfa
				910	8 05	"	Belgrad, Sarajevo
				5264	8 30	"	Nagykátá, Szolnok
				1908	8 40	"	Pécs, Bród
				334	8 40	"	Gödöllő
				1308	9 15	"	Győr, Graz
				810	9 30	"	Arad, Brassó
				1506	10 00	gyv.	Kassa, Csorba, Bártfa
				408	10 05	szv.	{Kassa, Csorba, Lemberg
				1010	10 25	"	Fiume, Tapoleza
				12	10 55	"	Szombathely, Wien
				338	11 05	vv.	Ruttka, Poprád-Felka
				614	11 25	szv.	Arad, Debreczen
				422	11 35	vv.	Miskolcz, Kassa
				14a	11 55	szv.	Bicske

A vonatok indulása Budapest nyugati p. u.-ról. Érvényes 1914. május hó 1-től.

Dél előtt		Dél után		Dél előtt		Dél után	
vonat-szám	óra	vonat-szám	óra	vonat-szám	óra	vonat-szám	óra
154	5 00	szv.	Vác	164	12 05	szv.	Rákospalota-Újpest
152	5 15	"	Rákospalota-Újpest	714	12 15	"	Szeged
122	5 25	"	Érsekújvár, Ipolyság	1404	12 20	gyv.	Zsolna, Berlin
718	5 30	"	Szeged, Szolnok	188	12 25	szv.	Nagymaros
4102	6 00	"	Esztergom	4106	12 30	"	Esztergom
6502	6 30	"	Lajosmizse, Kecskemét	166	1 00	"	Rákospalota-Újpest
156	6 35	"	Rákospalota-Újpest	4128a	1 05	tvaz.	Piliscsaba
102	6 50	k. ost. exprv.	Wien, Paris, Ostende	730	1 20	szv.	Monor
510	7 00	gyv.	Segesvár, Stanislan	106	1 30	gyv.	Wien
1402	7 05	"	Zsolna, Berlin	168	1 35	szv.	Göd
156a	7 35	szv.	Rákospalota-Újpest	4108	1 50	"	Esztergom
104	7 55	gyv.	Nagyszombat, Wien	108	2 00	gyv.	Wien, Paris
158	8 00	szv.	Dunakeszi-Alag	126	2 10	szv.	Párkány-Nána
708	8 25	gyv.	Orsova, Bázias	120	2 15	"	Galánta, Ipolyság
712	8 30	szv.	Bázias, Karánsebes	170	2 20	"	Rákospalota-Újpest
134	8 45	"	Nagymaros, Ipolyság	506	2 25	gyv.	Szatmár-Németi, Brassó
4104	9 05	"	Esztergom	4110	2 30	szv.	Esztergom
114	9 15	"	Wien, Berlin	704	2 40	gyv.	Bukarest, Bázias
160	9 45	"	Rákospalota-Újpest	6710	2 45	szv.	Czegléd, Szolnok
162	11 00	"	Rákospalota-Újpest	6508	2 50	"	Lajosmizse, Kecskemét
6504	11 10	"	Lajosmizse, Kecskemét	172	3 10	"	Rákospalota-Újpest
136a	11 35	"	Nagymaros, Ipolyság	140	8 55	"	Szob
116	12 00	"	Wien	174	4 10	"	Rákospalota-Újpest
				716	4 20	"	Szeged
				110	5 15	gyv.	Wien
				142	5 20	szv.	Szob
				176	5 50	"	Rákospalota-Újpest
				128	6 00	"	Párkány-Nána
				722	6 10	"	Üllő
				724	6 20	"	Monor
				144	6 25	"	Nagymaros, Ipolyság
				4114	6 40	"	Esztergom
				726	6 45	"	Czegléd, Szolnok
				1406	6 50	gyv.	Pozsony, Zsolna, Berlin
				180	6 55	szv.	Párkány-Nána, Ipolyság
				726a	7 00	"	Czegléd
				178	7 15	"	Rákospalota-Újpest
				1804	7 25	"	Vác
				728	7 35	"	Czegléd
				6508	7 40	"	Lajosmizse
				710	8 05	"	Bukarest, Bázias
				132	8 10	"	Nagymaros
				182	8 20	"	Dunakeszi-Alag
				1408	8 40	"	Zsolna, Berlin
				118	9 30	"	Wien, Páris
				502	9 35	gyv.	Bukarest, Stanislan
				184	10 05	szv.	Vác
				706	10 15	gyv.	Szeged, Bázias, Bukarest
				504	10 50	"	Marosvásárhely
				720	10 55	szv.	Bukarest, Bázias
				4116	11 10	"	Esztergom
				902a	11 30	k. ost. exprv.	{Belgrad, Konstáninápoly
				702a	11 45	k. ost. exprv.	{Bukarest, Konstáninápoly
				146	12 00	szv.	Nagymaros

A vonatok indulása Buda-Császárfürdőről.

4002	5 55	szv.	Esztergom	4006	12 15	szv.	Esztergom
4004	8 54	"	Esztergom	4028a	12 57	"	Piliscsaba
				4010	2 18	"	Esztergom
				4012	6 20	"	Dorog
				4016	11 08	"	Esztergom

1) Vasár- és ünnepnapokon május 15-től közlekedik.
 2) Csak vasár- és ünnepnapokon közlekedik.
 3) Vasár- és ünnepnapokon május 15-től bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
 4) Nagykátától Szolnokig csak szombaton és ünnep előtti köznapokon közlekedik.
 5) Csak hétköznapokon közlekedik.

Az udvar, az ivóvíz, A tornacsarnok vagy tornaterem. Iskolai fürdő. Az iskola árnyékszéke. Az iskolával kapcsolatos lakások. A barakkiskola. Az internátus. A tanítás higiéniája. Az iskolakötelezettség kezdete. Az osztályok látszéma. A tanulás munkája. A tananyag fokozatossága. Az egyes tárgyak fárasztó hatása és az órarend. A fáradtság mértéke. A tanítási idő kezdete. Egyhuzamban való és megszakított tanítás. Az óráközi szünet. A tankönyv és írka higiénikus föltételei, Írás és rajzolás. Kézimunka és szőlőd (kézi ügyesség). Az ének. A házi földadat. A büntetés. A szünetidő. Tanulók nyaralása. Szünidei telepek. Tengeri hozspiszek. Napközi otthonok. Erdei és kerti iskola. A testi nevelés ügye. Az egészségtan mint iskolai tantárgy. A tanító az egészségügy szolgálatában. Táplálkozás, ruházat, lakás. A tanulók egészségügyi statisztikája és egészségi

állapota. A vérszegénység. A tanulók idegbajai. Az idegrendszer egyéb bajai. A gerinc-elferdülés (scoliosis). A szem kóros állapotai. A fül egyes betegségei. A fog betegségei. Az orr és torok betegségei. Bőr- és hajbetegségek. A szivbaj. A tuberkulózis. A nemi betegségek és a nemi fölvilágosításról. Fertőző betegségek és az ellenük való védekezés. Egyéb betegségek. Belsőféreg. A sérv. A vakbélgyulladás. Az éjjeli ágybavizelés. A fehérjevizelés. Balesetek és az első segítség nyújtása. Zuzódás. Sebzés. Vérzés. Csonttörés. Ficzomodás. Az eszméletlenség. Ájulás. Epileptikus roham. Agyrázkódás. Vízbefulás. Mérges gázok belélekezése. Bódító méreg. Részség. Erős villamos áram. Napszúrás. Mérgezés. A testebe került idegen test. A tanító egészsége. Az iskola-orvosi intézmény. A könyv ára 4 K. Megjelent a Pfeifer-féle könyvkereskedés kiadásában, Kossuth Lajos-u. 7.

A vonatok **érkezése** Bpest kel. p. u.-ra. Érv. 1914. május 1-től.

Dél előtt		Dél után		Dél előtt		Dél után	
vonat-szám	óra	vonat-szám	óra	vonat-szám	óra	vonat-szám	óra
339	5 00	323	12 10	svv.	Gödöllő	185	12 15
645	5 20	611	12 30	svv.	Bukarest, Arad	149	3 51
917	5 20	301	12 50	gyv.	Berlin, Ruttká	151	5 05
309	5 30	903	1 00	"	Konstantinápoly, Belgrád	721	5 15
1905	5 30	401	1 05	"	Lemberg, Kassa	6701	5 40
609	5 45	7	1 20	svv.	Wien, Sopron	4103	5 45
909	5 45	601	1 25	gyv.	Bukarest, Arad	723	5 50
19	5 55				{Sarajevo, Bród,	133	5 55
313	6 00	1201	1 30	"	{Szabadka	725	6 00
17	6 05	1	1 40	"	London, Páris, Wien	901A)	6 10
1707	6 15	1901	1 55	"	Osijek, Pécs		
11	6 25	325	2 10	svv.	Hatvan	701B)	6 10
1505	6 30	1501	2 20	gyv.	Poprád-Felka, Kassa	153	6 15
513a)	6 40	1301	2 25	"	Graz, Fehring	6507	6 20
1007	6 45	919	2 40	svv.	Kunszentmiklós-Tass	503	6 25
407	6 50	23a	3 00	"	Bicske	135	6 35
1003	7 00	521	3 40	"	Nagykátá	1407	6 40
315	7 05	1111	4 15	"	Tapolca, Balatonfüred	113	7 10
513	7 20	327	4 35	"	Gödöllő	717	7 15
917a	7 25	329	5 25	"	Bukarest, Debreczen	1155	7 20
317	7 30	511	6 00	"	Bruck-Királyhida	4105	7 25
319	7 40	15	6 20	"	Poprád-Felka, Kassa	709	7 30
21	7 45	1507B)	6 25	gyv.	Wien, Győr, Graz,	501	7 35
1309	8 00	3a	6 35	"	Fehring	157	7 40
1513	8 15	1705	7 00	svv.	Stanislaw, M.-Sziget	125	7 45
911	8 20	907	7 20	"	Sofia, Belgrad	6501	7 50
519	8 35	607	7 25	"	Bukarest, Arad	127	7 55
321	8 45	421	7 35	svv.	Szerencs	155a)	8 15
1005	9 00	1109	7 40	svv.	Tapolca, Balatonfüred	4107	8 25
13	9 15	305	7 45	"	Berlin, Ruttká	719	8 40
913	9 25	25	7 50	"	Bicske	129	8 45
307	9 35	523a	8 10	"	Nagykátá	159	9 10
5	10 05	1009	8 20	"	Fiume, Bród	705	9 15
409	10 20	405	8 20	"	Lawoczne, M.-Sziget	1401	9 40
23	10 35	329a)	8 35	"	Gödöllő	4109	9 55
605	11 20	9	8 45	"	Wien, Graz	161	10 30
		1511	8 50	"	Csorba, Kassa	715	10 45
		1001	9 05	gyv.	Róma, Fiume, Pécs	119	11 25
		331	9 10	svv.	Pécel	163	12 00
		1907	9 20	"	Vinkovce, Osijek, Pécs		
		603	9 20	gyv.	Brassó, Arad,		
		27	9 30	"	Bicske		
		303	9 35	gyv.	Berlin, Ruttká		
		915	9 45	svv.	Kiskőrös		
		403	9 55	gyv.	Lemberg, Przemysl		
		905	10 00	"	Sarajevo, Ujvidék		
		1303	10 10	"	Graz, Triest		
		333	10 25	svv.	Gödöllő		
		525	10 35	"	Szeged		
		1503	10 45	gyv.	Szeged, Kassa		
		25a)	11 00	svv.	Bicske		
		1101B)	11 10	gyv.	Tapolca, Balatonfüred		
		32a)	11 15	svv.	Hatvan		
		3	11 45	gyv.	Wien		

- 1) Csak vasárnapról hétfőre hajló éjjelen közlekedik.
- 2) Jun. 15-től bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
- 3) Csak vasár- és ünnepnapokon közl.
- 4) Vasár- és ünnepnapokon május 15-től bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
- 5) Csak hétfőn és kettős ünnep utáni köznapokon közlekedik.
- 6) Csak hétköznapokon közlekedik.

A vonatok **érkezése** Budapest-Józsefvárosra. **Dél előtt.**

515B)	4 40	svv.	Szolnok
517	5 10	"	Nagykátá
311B)	5 50	"	Gödöllő

A vonatok **érkezése** Budapest nyugoti p. u.-ra. Érvényes 1914. május hó 1-től.

Dél előtt		Dél után		Dél előtt		Dél után	
vonat-szám	óra	vonat-szám	óra	vonat-szám	óra	vonat-szám	óra
185	12 15	165	12 50	svv.	Rákospalota-Újpest	401	5 30
149	3 51	137	1 20	"	Nagyvaros, Ipolytság	4005	7 33
151	5 05	703	1 25	gyv.	Bukarest, Bázias	4007	8 40
721	5 15	167	1 45	svv.	Rákospalota-Újpest	4009	10 04
6701	5 40				{Koloszvár,		
4103	5 45	505	1 50	gyv.	{Szatmár-Németi,		
723	5 50	103	2 00	"	Paris, Wien		
133	5 55	4111	2 08	svv.	Esztergom		
725	6 00	171	3 00	"	Rákospalota-Újpest		
901A)	6 10	169	8 25	"	Göd		
		6503	3 40	"	Kecskemét, Lajosmizse		
		173	3 50	"	Rákospalota-Újpest		
		713	4 05	"	Temesvár-Józsefváros		
		139	4 10	"	Nagyvaros		
		175	5 15	"	Rákospalota-Újpest		
		4113	5 40	"	Esztergom		
		121	5 55	"	Érsekújvár		
		115	6 10	"	Wien, Berlin		
		1403	6 20	gyv.	Berlin, Zsolna		
		707	6 30	"	Orsova, Bázias		
		177	6 35	svv.	Rákospalota-Újpest		
		105	6 40	gyv.	Wien		
		731	7 25	svv.	Monor		
		711	7 50	"	Bázias, Temesvár		
		179	8 00	"	Rákospalota-Újpest		
		107	8 05	gyv.	Wien		
		4117B)	8 15	svv.	Piliscsaba		
		141A)	8 25	"	Nagyvaros		
		143	8 40	"	Nagyvaros		
		181	8 55	"	Párkány-Nána		
		109	9 05	gyv.	Wien		
		729B)	9 20	svv.	Monor		
		4118A)	9 25	"	Piliscsaba		
		6505	9 30	"	Kecskemét, Lajosmizse		
		181	9 35	"	Dunakeszi-Alag		
		509	9 40	gyv.	Szeged		
		1405	9 45	"	Berlin, Zsolna		
		4115	10 00	svv.	Esztergom		
		183A)	10 15	"	Ipolytság, Vác		
		145	10 25	"	Nagyvaros		
		6513	10 30	"	Ócsa		
		101	11 05	k. ost. expyv.	{London, Ostende,		
		717	11 10	svv.	{Paris, Wien		
		117	11 25	"	Temesvár, Bázias		
		123B)	11 50	"	Wien		
				"	Párkány-Nána		

- 1) Érkezik minden kedden, szerdán, pénteken és vasárnapon.
- 2) Érkezik minden hétfőn, csütörtökön és szombaton.
- 3) Vasár- és ünnepnapokon közlekedik.
- 4) Vasár- és ünnepnapokon május 15-től közlekedik.
- 5) Vasár- és ünnepnapokon május 15-től bezárólag szept. 15-ig közlekedik.

A vonatok **érkezése** Budapest-Császárfürdőbe.

4001	5 30	svv.	Dorog	4011	2 10	svv.	Esztergom
4005	7 33	"	Esztergom	4013	5 46	"	Esztergom
4007	8 40	"	Esztergom	4017B)	8 21	"	Piliscsaba
4009	10 04	"	Esztergom	4019A)	9 31	"	Piliscsaba
				4015	10 07	"	Esztergom

Előfizetési díj:

Negyedévre... — 2 kor.
Félévre... — 4 kor.
Égész évre... — 8 kor.

=====
Egyes szám 40 fill.
=====

HERKULES

SZERKESZTIK:

PORZSOLT JENŐ.

PORZSOLT KÁLMÁN.

Főmunkatárs: KÁRPÁTI BÉLA.

Szerkesztőség és
kiadóhivatalII., Irma-tér 3. szám,
I. em. 3.Majus 31. és
augusztus kivételével
havonta kétszer.

Achilles Sport-Egylet
Aradi Korcsolyázó-Egylet
Budapesti polgári lövészegyes.,
Budapesti Torna-Club,
Beregszászi Korcsolyázó-Egylet,
Bpesti hegyvidéki Turista-Egyl.,
Budapesti Torna-Egylet,
Délvidéki Kerékpár-Egylet,
Debreczeni Korcsolyázó-Egylet,
Debreczeni Torna-Egylet,
Fővárosi Vivó-Club,
Érsekújv. Vivó- s Torna-Egyes.,
Győri Csónakázó-Egyesület,
Gyöngyösi Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Korcsolyázó-Egylet,
Kassai Tornázó- és Vivó-Egylet,
Kolozsvári Athletikai Club

Kolozsvári Korcsolyázó-Egylet,
Körmendi Athletikai Club,
Kunsztmártoni Csón.-Korcs.-Egyl.,
Lévai Torna- és Vivó-Egylet,
Lőcsei Korcsolyázó Egylet,
Lőcsei Vivó- és Torna-Egyesület,
Magy. Testgyakorlók Köre,
Márm.-szigeti ifj. Torna-Egylet,
Magyar Uszók-Egylet,
Maros-Vásárhelyi Torna-Egylet,
Magyar-Óvári Torna- s Vivó-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Kerékpár-Egyl.,
Maros-Vásárhelyi Korcs.-Egylet,
N.-Bányai Torna- és Korcs.-Egyl.,
Nagy-Enyedi Korcsolyázó-Egylet,
Nagy-Kanizsai Torna-Egylet,
Nagy-Kállói Korcsolyázó-Egylet,

Nemzeti Hajós-Egylet,
Neptun Bpesti Evező-Egylet,
Ó-Becsei Kerékpár-Egyesület,
Ó-Budai Torna-Egylet,
Pécsi Athletikai Club,
Pápai Korcsolya-Egylet,
Pozsonyi Torna-Egylet,
Privigyei Korcs.-Egylet,
Rimaszombati Korcs.-Egylet,
Quarnero Csónakázó-Egylet,
Sátoraljaiúj helyi Korcs.-Egylet,
Selmeczi Akad. Athleta Club,
Soproni Korcsolyázó-Egylet,
Soproni av. főgymn. testgy. Köre,
Sportkedvelők Köre,
Szabadkai Sport-Egylet,
Szabadkai Torna-Egylet,

Szarvasi Korcsolyázó-Kör,
Szatmár-Németi Torna- s Vivóegy.
Szegedi Csónakázó-Egylet,
Szegedi Korcsolyázó-Egylet,
Szegedi Torna-Egylet,
Székely-Udvarhelyi Korcs.-Egylet,
Székesfehérvári Korcs.-Egylet,
Szegedi Kerékpár-Egyesület,
Szászvárosi Athletikai-Club,
Szolnoki Korcsolyázó-Egylet,
Temesvári Korcsolyázó-Egylet,
Torontáli Korcs.- és Hajós-Egylet,
Torontáli Athletikai Club,
Tordai Korcsolyázó-Egylet,
Ujvidéki Kerékpár-Egyesület,
Veszprémi Torna-Egyesület,
Zsombolyai Athletikai-Club

H I V A T A L O S K Ö Z L Ö N Y E .

Az ellentétek elsimitása.

A magyar széthuzásnak a mi ügyünknel is rendkívül sok hátrányát tapasztalhatjuk. Illő dolog, hogy e lap hasábjain szóvá tegyük az ifjusági testnevelésben található elvi ellentéteket. A személyi ellentétek e lap régi hagyományához hiven, maradjanak egészen a háttérben, bár tudjuk, hogy az elvi harcz nagyon sokszor csak álarcz a személyes érvényesülés, a hiúságos küzdelem fedezésére.

Az elvek harczában első hibának azt tartjuk, hogy minden párt a másikat egészen le akarja győzni. A mi nagyon is gyűjteményes iskolai testgyakorlatunkban pedig ez lehetetlen. Lehetetlen ugyanis elképzelnünk, hogy rövid időn belül nálunk bármely nemzeti testgyakorlási mód egészében érvényesülhessen. Tehát a német, svéd, angol testgyakorlásnak minden hive mondjon le a teljes érvényesülés lehetőségéről, azután lehet alkudozni. Így volt ez ezelőtt 30 évvel is, mikor az angol szabadtéri sportok vívták a harczot a német szobai tornázással szemben. Az igaz, hogy a harcz egy pártatlan bíró, Berzeviczy Albert bírászkodása alatt folyván, a személyes torzsalkodások kizárásával a lehető igazság valósult meg. Lévéen Berzeviczy olyan szerencsés helyzetben, hogy az igaznak elismert elveket meg is va-

lósithatta. Így jött be az iskolába a verseny és a játék. Most újabb elemek kiálkoznak az iskolai testi erősítés eszközéül. Így csaknem erőszakosan be is jött már iskoláinkba a svéd-torna, a czéllövészet, a cserkészlet és a sportok számos faja.

Most már nem lehet arról szó sem, hogy e sok anyag közül minden iskola önkényesen azt tegye uralkodóvá, melyet legjobbnak tart. Hanem okvetlen gondoskodni kell arról, míg az új tornatanári képzés nem egységesíti a tanítást, hogy adassék ki a tornatanításnak vezérkönyve. Itt e vezérkönyv szerkesztésénél kell találkozni az ellentétes elveket vallóknak, hogy magas színvonalu, türelmes, egymást megérteni akaró vitatkozásban állapodjanak meg valami konglomerátumban.

De ezen vitatkozás ne legyen az érvényesülni vágyás, a letérésre törekvésnek bemutatója. Azért mondjuk ezt, mert egy közelebb lefolyt tornász-vitáról úgy nyilatkozott egyik nagyműveltségű pedagógusunk, hogy az a gyűlölködésnek, az egymás véleményének semmibevevésének, a megértés teljes nemakarásának volt a gyászos bemutatója.

Mi tehát a harcznak mai elvi alapja? A legnagyobb elvi ellentét a tornászok és athléták közt most is az, hogy a tanulók egyéni

képzése, érvényesülése a szabadtéri gyakorlatokban, tornában, versenyben, játékban miként történjek. Pedig itt sincs igazi ellentét, mert a tornászok hiába hangoztatják az egyenletes, általános tömegképzés főelvét, nincsen olyan tökkelütött tornatanár e hazában, ki ne örülne a legügyesebb növendékének, ha az száz százalékkal derekabb is a többinél. Nincsen egy olyan tornatanár sem széles e hazában, hol a nagyot ugró gyereket elkergetnék, hogy erigy a fenébe, te már túl léped az osztály átlagát. Viszont nincsen egyetlen athlétája a porondnak, ki a gyermekeket a versenyzésre akarná az iskolában előkészíteni, vagy ki nem tudná mit kíván a test minden szervezete az iskolai testgyakorlástól. De mikor egybekerül a tornász az athlétával, mindjárt kész a harcz, mert mindegyik le akarja győzni az ellenfelét, holott igazában nem is ellenfelek. De újabb harczos párok is kiállanak közelebb a porondra: a nagybotos kis cserkészek, a puskás lövészek is a harczba vegyülnek, hogy igaz jussokat kérjék, kivivják. . . Mi meg azt mondjuk; igazatok van nektek is, helyetek van az ifjuság erősítése, harczranevelése dolgában, hanem csak módjával.

Az egész tanárság, a nevelőség pedig az ellentétet még növeli azzal az ellenszenvével, melyet az iskolai nagyhangú tornázkodás iránt érez. Ideje volna tehát, hogy az ellentétes elveket vallók valami békekötés, vagy fegyverszünet félében megállapodnának, hogy elkövetkeznek az alkotás ideje. Erre a békítő munkára ismét csak a mi ügyünk igaz munkása Berzeviczy Albert hivatott, ki, hisszük, a Testnevelési Tanácsot az alkotó, békés munkára fogja vezetni.

A kereskedelmi iskolák testgyakorlásának tanterve.

Az országos ipari és kereskedelmi oktatási tanács évek óta alaposan készíti elő a jövő négyéves kereskedelmi iskolájának tantervét. Közelebb elfogadta kevés változtatással az alább közölt testgyakorlási tanítási tervet is. Ez új munkálat nagyon sok üdvös dolgot valósít meg a tornatanítás terén, bár több tekintetben konzervatív az álláspontja. Később lapunk felfogása alapján ismertetni fogjuk tanterv jó és hiányos adatait.

A) A testgyakorlás célja.

A test erejének és ügyességének összehangzatos fejlesztése, a fejlődő szervezetre, egészségügyi viszonyokra való tekintettel és a fegyelemhez, önuralomhoz való szoktatás.

B) A testgyakorlás anyaga.

I. és II. osztály. (Osztályonként heti 2 óra.)

a) Rendgyakorlatok.

b) Szabadgyakorlatok. Állások. Tagszabadgyakorlatok. Társas szabadgyakorlatok. Birkozási előgyakorlatok. Kötélhuzás.

c) Szertornázás. Magasugrás. Távolugrás. Zsámolyugrás. Pad. Ribstoll. Plint. Bom. Bom nyergekkel. Nyújtó. Mászás. Gyűrűhinta. Rézsutos létra. Vízszintes létra.

d) Gyakorlatok a szabadban. Ugrás. Magas ugrás. Távolugrás. Hármás ugrás. Járás. Futás.

e) Játékok.

f) Korcsolyázás.

g) Kirándulások.

III. és IV. osztály, (Osztályonként heti 2 óra.)

a) Rendgyakorlatok.

b) Szabadgyakorlatok. Állások. Szabadgyakorlatok. Szökdelések. Társas szabadgyakorlatok hármásával, fa-
botokkal is. Birkozási gyakorlatok. Kötélhuzás.

c) Szertornázás. Magasugrás. Távolugrás. Ló. Nyújtó. Korlát. Mászás (rudon és kötelen). Gyűrűhinta. Rézsutos létra. Vízszintes létra.

d) Gyakorlatok a szabadban. Ugrás. Magasugrás. Távolugrás. Rudugrás magasba. Hármásugrás. Járás. Futás. Sulydobás. Diszkoszvetés. Gerelydobás.

e) Játékok.

f) Korcsolyázás.

g) Kirándulások.

C) Módszeres utasítások.

1. Általános észrevételek: A testgyakorlást a szellemi és testi tulajdonságok összehangzatos képzése, a fegyelemnek és a közösség érzetének megerősítése, valamint a tömegek foglalkoztatása az iskolai tanításnak és nevelésnek egyaránt nagyfontosságú tényezőjévé teszi. Tanítása csakis akkor számíthat sikerre, ha feladatainak megoldásában az iskolai nevelés céljaihoz szorosan alkalmazkodik. Csak az a testgyakorlat nevelő hatású, amelyre nézve a szervezetben megvan a készség és a lélekben az elvégzésére való készség. Legjobb az olyan testgyakorlat, amelyet a tanuló minden parancs vagy egyéb külső ösztönzés nélkül is végezne. Az ilyenek céltudatos rendezéséből és ügyes fokozatokban való összeállításából áll a tornaoktatás művészete. De ezeknek a gyakorlatoknak is csak akkor van meg a teljes testnevelői és általános nevelői értékük,

ha végrehajtásuk a lehető legpontosabb, mind térben, (szép testtartás, szép mozgási vonalak) mind időben (ritmus). Különösen áll ez az alsó osztályokban az u. n. alapgyakorlatokra nézve, amivel a későbbi helyes haladásnak megadjuk a biztos alapot. E tekintetben különös nyomatók esik az egyéni képességek fejlesztése és a szabad cselekvésre szoktatás mellett az ifjúságnak nagyobb tömegekben való egyidejű foglalkoztatására, mivel csak ebben az együttes munkában tanulja és szokja meg a tanuló az élet számára azt a fegyelmet, melynél fogva az egyes ember önként rendeli magát alá a nagyobb, egésztest alkotó szervezet követelményeinek. Az iskolai tornázás nem lévén öncél, hanem csupán eszköz az ifjúság egészséges fizikai fejlődésének, erejének és ügyességének tervszerű kifejlesztésére, ebből önként következik, hogy az ugynevezett műtornázásnak és a testgyakorlatoknak a fejlődő szervezettel arányban nem álló túlhajtott üzésének az iskolában helye nincsen, s hogy az ifjúság tömeges gyakorlásának nemcsak a rend- és szabadgyakorlatokban, hanem a többi testedző nemekben is lehetőleg érvényesülnie kell.

A tornateremben a fegyelem kérdése kiválóan fontos. Az osztálytornázás alakjában végzett gyakorlatok alatt teljes csend szükséges. A csapattornázásnál már valamivel fesztelenebbek lehetnek a tanulók, anélkül azonban, hogy ez a gyakorlat szavatosságának rovására történne, vagy hogy általa a köteles fegyelem és sorrend megzavartatnék. A játékoknak meg kell őrizniök eredeti jellegüket. Könnyelmű és rakoncátlan tanulóknak az együttes gyakorlatok bőven kínálják az alkalmat a rendbontásra. Ezek mindannyiszor komolyan és a meggyőzés eszközeit használva, kötelességük teljesítésére intendők, sőt erre a szükséghez képest nagyobb szigorúság alkalmazásával is szorítani kell őket; de a tanárnak mindig gondosan ügyelni kell rá, hogy ebbeli eljárása, a mód és eszközök dolgában az iskolai nevelés általános követelményeivel benső összhangzásban legyen.

A testi nevelésben sokkal inkább megbecsülendő a komoly igyekezet és szorgalom, mint a betanult gyakorlatban elért ügyesség. Ez a körülmény szolgáljon zsinórmértékül az osztályozásnál is, amely csupán akkor lehet igazságos és jótékony nevelő hatással, ha pontos egyéni megfigyelésre támaszkodik. A megszabott tananyag és az osztály átlagos tudása együtt szolgáljon mérték gyanánt az egyesek osztályozásánál. Figyelembe veendő továbbá: a tanuló fellépése a rendgyakorlatoknál, ügyessége a játékokban, valamely szabadgyakorlat vagy szerygyakorlat megoldásában. Azokat a tanulókat, akik a legjobb akarat és szorgalom mellett is csak részben bírnak az illető osztály követelményeinek megfelelni, nem szabad „elégtelen” érdemjeggyel osztályozni.

Az iskolai év vége felé valamennyi tanuló részt-

vételével nyilvános torna-ünnepély tartandó. A tanulók ily alkalommal kiválóan a tömeges gyakorlatban (rend- és szabadgyakorlatok, szertornázás és játék) mutassák be képességeiket. A győztesek kitüntetésben részesülnek. A győztes csapatok oklevelet kapnak a győztes tanulók nevének megjelölésével. Ez az oklevél buzdításul a tornateremben ki is függeszthető. Az egyéni versenyek győztesei (főképen könyvekkel) jutalmazhatók.

Az iskolai testgyakorlás elsősorban nevelő eszköz arra nézve, hogy tanuló megszerezze a test fölött való teljes uralmat, másodsorban pedig az ifjúság egészségének megerősítésében és fentartásában teljesít hasznos szolgálatot. Ennélfogva óvakodni kell mindennemű túlzástól, megerőltetéstől és mindattól, ami az ifjúságnak akár testi épségét, akár egészségét veszélyeztethetné.

A testgyakorlás akkor van legjobb hatással az emberi szervezetre, ha szabad ég alatt, friss levegőn végezzük. Azért, ha csak a körülmények megengedik, a tornatanítás az évszakoknak és az időjárásnak megfelelően a szabadban történjék.

Kedvezőtlen időben a tornacsarnokra kerül a sor. Természetes, hogy itt is szigorúan meg kell tartani az egészségügyi óvintézkedéseket. Így pl. gondoskodni kell a tornacsarnok kellő szellőztetéséről még órák közben is, teljes tisztántartásáról, pormentesítéséről, megfelelő hőmérsékletéről (15° C.) stb.

Vannak tanulók, akik szervi hibák, fizikai fejlődésben mutatkozó deformációk (skoliosis, lordosis stb.), vagy egyéb egészségi okoknál fogva a rendes tornaórákon nem vehetnek részt. Kivánatos, hogy ezen tanulók legalább hetenkint egyszer elkülönítve a normális fejlődésűektől, külön órában, — az iskolaorvos előzetes vizsgálata és tanácsa alapján — bajuknak megfelelő gyakorlatok által részesüljenek tornaoktatásban. A főcél itt az legyen, hogy a tanulók megismerjék azokat a mozgásokat, amelyek segítségével fizikailag elmaradt, vagy deformált fejlődésük ellensúlyozható. Minden egyes tanuló részére összeállított mozgáscsoport oly irányu figyelmeztetéssel közlendő és viendő véghez velük, hogy azokat otthonukban a szükséghez képest naponta, vagy hetenkint több ízben végig gyakorolják.

A testgyakorlás alól való felmentés csak a bajt igazoló orvosi bizonyítvány alapján, az iskolai orvos hozzájárulásával történhetik meg. A felmentés lehet általános, vagy részleges (a testgyakorlás egyes nemei alól), végleges, vagy ideiglenes (egy félévre, néhány hétre és egyes órákra). A véglegesen felmentett tanulók nem kötelesek a tornaórákon megjelenni, a részben, vagy ideiglenesen fölmentettek azonban ott tarthatók.

(Folytatjuk)

A testi nevelés ügye.*)

Külön ki akarom emelni a testi nevelés tényezői közül a vivást, melyet az iskola szintén nem méltányol érdeme szerint. Szinte csodálatos, hogy a testi nevelés iskolai emberei milyen mostoha gyermeknek tekintik. Pedig egészséges, ügyesit, pompásan fegyelmez, éleslátásra és gyors elhatározásra, meg formás mozdulatokra tanít, végül növeli a férfias önbizalmat.

Világos, hogy a tornagyakorlatok sem egyformán valók mindenkinek. A beteg vagy gyöngült szervezetet óvni kell minden káros megerőltetéstől; ezért elkerülhetetlen az iskolában a torna alól való felmentés intézménye. A megítélés és elhatározó véleményadás joga ebben a kérdésben csak az iskolaorvosé lehet. Az ő belátására kell bízni a fölmentés mértékét is, vajjon t. i. a tanuló teljesen felmentessék-e a torna alól, vagy pedig csupán bizonyos gyakorlatok alól.

A tornázás alól teljesen fel kell menteni a szív-bajos, a vérzésre hajlamos, a tüdőbajos és a nyomorék tanulókat; rövidebb-hosszabb időre pedig azokat, akik az utóbbi időben súlyos betegségen (például tüdő-, mellhártya-, vese- vagy vakbélgyulladás, stb.) estek át.

Nehezebb, illetőleg bizonyos gyakorlatokban nem vehet részt a sérves tanuló, továbbá aki ízületi bántalomban szenved, akinek szívdobogása van. Magas szerekben (mászás stb.) nem tornázhatnak, aki könnyen szédül.

Az iskolai tornázás mai berendezésének nagy fogyatéka, hogy a rendszeres tornázás alól fölmentett gyöngé és beteges tanulók külön testi neveléséről nincs gondoskodás. Ezek a szegény gyermekek jobban rászorul. Ánakk arra, hogy vézna testüket megfelelő uton-módon fejlesszük, mint ahogyan szükséges ez az erőteljes egészséges tanulóknál.

A tornatanító ne végeztesse gyöngé szervezetű tanulóval fárasztó gyakorlatot; vigyázzon arra, hogy a tanulók meg ne fázzanak, ezért a tanulók az óra vége felé ne is végezzenek nehezebb gyakorlatokat. Könnyen történhetik baj, ha egyik-másik tanuló kellő felügyelet nélkül merészebb produkciót csinál. Teli gyomorral nem szabad tornázni, uszni sportolni.

Amikor csak lehet, a szabadban kell a tanulókat tornáztatni; sokkal egészségesebb ez, mint a zárt falak közti tornázás. Az alkalmas külön torna-öltöny nagyon ajánlatos; arról már volt szó, hogy a tornateremben föltétlenül szükséges a külön tornaczipő.

Ha az iskola sokágu teendői közt nem tud több időt juttatni a tornázásra, föl kellene a testi nevelés szolgálatában használni a nyári szünetidőt is. Külföldön már történtek ezirányban kísérletek s egyes helyeken jól be is váltak. Így különösen Berlinben, ahol az 1913. évi nyári szünetidőben (5 hét) 257.000 gyermek vett

*) A tartalmas cikknek a labdarugást és az egyéni versenyzést illető felfogásával nem értünk egyet. Szerk

részt a szüneti ifjúsági játékokban, amelyek a város külső részén levő játszótéren folytak. A tanulók hétköznaponként reggeli 8 órakor gyülekeztek a városi tanács által kijelölt iskolákban, ahonnan együtt vonultak ki a játszótérre. Hasonló intézkedések történtek Wiesbadenben, Boroszlóban, Görlitzben stb. Több iskola a szünetidő alatt az ifjúság rendelkezésére bocsátja a tornacsarnokot és udvart s az engedéllyel igen sokan élnek.

A közoktatásügyi miniszterium igen helyesen nem engedi meg, hogy középiskolai tanuló nem iskolai sport- vagy tornaegyesület tagja lehessen. Ez jól van így. Többször megtörtént, hogy ily tanuló nem iskolai egyesületben való szereplés miatt tanulmányait elhanyagolta, sőt elzüllött.

Amit a fiúk testi neveléséről mondtunk, ugyanaz vonatkozik a lányokéra is. Sajnos, még nem általános az a föl fogás, hogy a lányok testi nevelésére is van szükség. Az iskola e tekintetben nem hibás; a hiba sok szülő elítéletében van, akik, ha a leányukról van szó, irtóznak a tornázástól. Sok szülő szerint a torna csak fiunak való! Hogy e téren a föl fogás átalakulóban van, bizonyítja a lányok tömeges résztvétele az 1913-ban Lipcsében megtartott német országos torna-ünnepélyen.

A föl fogás nálunk is változik, amit azért is állíthatunk, mert újabb aránylag sokkal kevesebb leány kéri a torna alól való fölmentését, mint 10—15 év előtt. A lányok testi nevelésének egyik főtényezője a játék; erre kellene nagyobb gondot fordítani. De volna még egy kívánságunk. Leányiskolában a testi nevelés vezetésére csakis tornatanítónőt kellene alkalmazni. A leányok fiziológiai viszonyai és egyéb tekintetek teszik ezt szükségessé.

Az iskolaügy egész terén nemcsak az a fontos, hogy mit és hogyan tanítunk, hanem talán még ennél is fontosabb, de mindenesetre elsőrangú kérdés, hogy a tanító nevelés munkáját ki végzi és hogyan képezzük a legideálisabb munkára magát a tanító személyzetet. Hiszen jól tudjuk, hogy rossz tanító kezében a legjobb tanterv sem ér sokat; viszont a jó tanító gyöngé tanterv dacára boldogul és szép eredményt érhet el.

Az ókornak sokszor megmosolygott pedagógiája, mely rabszolgákra bizta a nevelő tanító mesterséget, nem oly régiben élt még nálunk a testi nevelés terén. Az őszbe forduló mai nemzedék torna-mesterei közt talán még többségben voltak a kiszolgált altisztek és a czirkuszból kikopott ügyeskedők, kiknél a pedagógiai érzéket a kaszárnya-tónus helyettesítette.

A ma serdülő ifjúság előtt csak mese számba megy az efféle. Ma iskolázott és föladatakra külön képzett tornatanítóink vannak, akik közül sokan a maguk szakmájában külföldi kollégáikkal összehasonlítva kiállják a versenyt. De azért ki mondhatná, hogy megtörtént minden, aminek történnie szükséges és hogy e téren már tenni, javítani valónk ne volna!

Hiszen mindjárt az alapvető kérdésben komoly tanulmány tárgyává kellene tenni, vajjon megokolt-e, hogy a tornatanító állását az iskolában másnak tekintsük, mint a más tárgyakat tanítóét? Vajjon nem kellene-e egyfelől az egyenlő műveltséget, ugyanolyan terjedelmű pedagógiai tanultságot és ugyanannyi ideig tartó tanuló időt megkivánnunk s ennek fejében minden tekintetben — úgy anyagi, mint morális téren — alkalmaznunk rá az egyenlő megbecsülés elvét is? Vajjon nem az volna e az ideális állapot, hogy az iskola kezdő fokán minden tanító legyen képes úgy tanítani a tornát is, amint tanítja a más tárgyakat? S amikor a középiskola a szaktanítás elvén halad, vajjon a tanárnak egyik-másik elméleti tárgy mellett miért ne lehetne külön szaktárgya a testi nevelés is?

Liebermann Leó kiváló orvosprofesszorunk évekket ezelőtt azt a gondolatot vetette föl, hogy a tornát hozzáértő orvos tanítsa. Valóban ez volna az ideális állapot. Hiszen az emberi testnek egészséges és kóros állapotait csak orvos ismerheti alaposan, az egészség-tan követelményeivel ő van leginkább tisztában, a követendő módokat megszabni ő lehet a leghivatottabb. Csakhogy hitem szerint az időnek még nagyot kell fordulnia, míg képzett orvosok foglalhatnák el ezt a hivatásszerű pályát. Egyébiránt megjegyzem, hogy 1904-ben nyolcz galicziai középiskolában orvos tanította a tornát.

S feleljünk a felvetett kérdésekre egyenként bár-hogyan, annyi bizonyos, hogy a tornatanítói képzés fejlesztő reformra megérett már nálunk is. Tanügyi köreink évek óta foglalkoznak is a kérdéssel és azon a véleményen vannak, hogy a tornatanítói képzést egészében az államnak kellene kezébe vennie és azt intenzíve fejlesztenie. Jelenleg a tornatanító-képzést a Nemzeti Tornaegylet állami anyagi támogatás ellenében látja el, a kormány csak a képesítő vizsgálaton gyakorolja külön kiküldöttel a maga legfőbb ellenőrző jogát.

Ifjuságunk testi nevelésének barátai bizonyára örömmel értesültek arról, hogy a közoktatásügyi minisztérium is belátta ennek a helyzetnek tarthatatlan voltát és hogy ezért megbizta az Országos Testnevelési Tanácsot az érintett kérdés tanulmányozásával.

Azt a munkát, amelyet az iskola a testi nevelés körül kifejt, folytatnia kell az öntevékenységnek. Országos érdek, hogy torna-egyesületeink mentől jobban szaporodjanak s a tagok számában erősödjenek. Az 1904. évi adatok szerint Svájcban 629 torna-egyesület működött 46.212 taggal, vagyis minden 71 lakósra jutott 1 tornász; ugyanakkor Németországban 83 lakósra, Franciaországba 385, Olaszországban már csak 2390 lakósra került egy tornászó férfi. Hazánkból nincs megbízható adatunk, de az eredménnyel aligha dicsekedhetünk.

Ifjuságunkkal meg kell kedveltetni a tornát, a testedző játékokat és az egyes sportokat.

Az elmondottakból kitünik, hogy a testi nevelés terén nálunk még igen sok a tenni való. Reméljük, hogy az 1913-ban szervezett Országos Testnevelési Tanács működése nagy befolyással lesz testi nevelésünk fölvirágzására, annál is inkább, mert elnöke: Berzeviczy Albert.

Dr. Schuschny Henrik.

Sport és cserkészlet *)

„Mens sana in corpore sano!“ Ép testben ép lélek lakik. Ez az aranymondás a görögöktől származik, attól a nemzettől, amely minden időben a legmagasabb fokban tudta az egyéni kultúrát kifejleszteni. Manapság, mikor a kultúra fokozott és szélesebb rétegben hat az emberiségre, természetesen, hogy káros mellékhatásai is fokozottabb mértékben érvényesülnek. Ezek a tényezők a természettől való elvonás s a nagytömegek együttélése következtében fokozott mértékben föllépő betegségek, például a tuberkulózis. A mai átlagember tulajdonképpen alig jut a napfényre, levegőre s ha este rászánja magát egy kis sétára, csak a várost róhatja s friss levegő helyett szénigázt, füstöt és minden létező bacillus-fajt szív magába. Emellett erősen dohányzik, mert hisz elfáradt idegrendszerét valamivel föl kell zaklatnia. Az álma csak félálom; a villamos csilingelése, kocsizörgés, a különböző közbiztosságot szolgáló járóművek lármája gondoskodik róla, hogy úgy istenigazában ne pihenhessen. Szórakozása a kávéház, ahol már csak negyedrészes levegőt szív magába. Amellett a mai ember sokkalta nagyobb idegmunkát végez, mint aminőt még a harmincz évvel ezelőtt élt ember végzett. Mert idegmunka, sőt tekintélyes idegmunka már az is, ha az ember keresztül-megy egy-egy forgalmasabb utcán. Mert ha nem ügyel minden idegszálával, mentőkocsiban viszik haza. És ezzel az ezerféle kifárasztó és fogyasztó tényezővel szemben egyedüli ujjáélesztő faktumunk: a sport.

A sport tulajdonképpen visszatérés a primitívebb életmódra. A diszkoszhajító, a gerelyvető, a vívó, a boxoló, a birkózó sportként üzi azt a munkát, amelyet ősei szükségből üztek. Ez a foglalkozás visszavezeti a természethez az embert. Szabad levegőt, napfényt, egészséget talál itt a városi ember. Az életet alkotó finom vegyi folyamatok fény nélkül nem mehetnek végbe. A leggyilkosabb bacillus is elpusztul a napfényen.

Ehhez járul a test erős munkája, amely minden egyes sejtet megmozgat. A tudóscsucok, amelyek szobában való lélekzésnél alig működnek, kitágulnak s az edzett test hamarabb kivégez minden infekciót. Az izmok megtanulják az együttműködést és a kitartást. Tessék csak elővenni nevesebb athléták fényképeit.

*) A cikk némely felfogásával nem értünk egyet. Szerk.

Mindegyik arcán ott van két ráncz az orr mellett, amely attól keletkezett, a száj kemény elhatározásban, hogy sok ezerszer összecukódott. A szem nyugodt, megfigyelő. Mert gazdája tudja, hogy rettegésre nincs oka, hatalmas fizikumának büszke tudatában. És ez a nyugodt, váró szem gyorsabban és tökéletesebben lát, mint a nemsportsman szeme.

De a sport fizikai hatásánál még sokkal fontosabb a lelki hatása. A sportsman fele annyi idő alatt figyel, megért és végrehajt mindent, mint a nem sportsman. Akaratereje jóval fejlettebb. Tudja, hogy teste elbirja a sulyos megpróbáltatást is és ezért bátran vállalja is. Tapasztalatból tudja, hogy a siker fáradság nélkül lehetetlen. Sok száz tréning megtanította arra, hogy a leg-sikerekért is keményen meg kell dolgoznia. A mai nevelésben bizonyos egészségtelen szentimentalizmus van. A férfit nem nevelik küzdő egyéniséggé.

A tanár hanyag diákját félti megbuktatni, mert hátha fejbepuffantja magát. Az anya félti fiát, ha csónakázni megy, mert hátha vizbeful, vagy meghül. Ezekből az ifjából aztán aligha válik olyan férfi, aki magának és nemzetének hasznára van. Ezzel szemben tessék csak végignézni a cserkészeken. Kemény legények lesznek ezek valamikor. A derék cserkész olyan mint a macska, szívós és kitartó. A cserkész első hivatása a lelki nevelés, de vele egyfontosságú a testi is. De programjába tartozik a sport is, olyan, amely a testet, lelket egyaránt fejleszti. Tanácsos azonban, hogy az ifjak egy sportnál többet üzenek. Mert a cserkészlet nem abban leli feladatát, hogy az ifjakat egyoldalú sportkiképzésben részesítse s így versenyathlétákat neveljen belőlük. Különbösen is a sportsman ideálja az al-round athléta. Cserkészsportként a football kerülendő. Ez a sport nálunk oly csunya tulkapások mindennapos színtere, hogy joggal féltjük tőle az ifjúságot. Ideális cserkészsport a könnyű athléta, a nehézből a boxolás és birkózás. Igen megfelelő a kard- és törvívás, uszás közép és hosszú távolságra, az evezés, de nem versenyhajóban (outrigger). Kitünően megfelel a vízipóló is. Fölösleges megjegyezni, hogy a vízi sportokat csak olyannak szabad üznie, aki jó uszó. Kerülendő a sulyemelés. Ez a sport csak egyes, már születésétől fogva kiválóan erős szervezetű embernek való, másnak ártalmas és könnyen eredményezi a szív- és érrendszer komoly megbetegedéseit. A svéd gimnasztikának és szabadgyakorlatoknak sincsen sok értelme, nem is mennek sportszámba, mivel teljesen nélkülözik a küzdés elemét, unalmasak, és lelki minőségeket alig fejlesztenek. Csak egyes izomcsoportok munkáját eredményezik s nem felelnek meg a test természetes összmunkájának. Mindenekelőtt untatják az ifjakat s így csak hanyagul, vagy egyáltalán nem végzik. A sportban a küzdés az éltető elem. A rekordtörekvésnek a cserkészletben semmi helye! Először is még ki nem fejlett szervezetekkel van dolgunk, amelyeket a rekordspor-

tolás tönkretesz. A rekordsportolás oly erős tréninget kíván, amelynek igen könnyen túltrenirozás az eredménye, ez pedig hátráltatja a szellemi munkát.

B. H.

Iskolák, főiskolák.

A pozsonyi középiskolai sportszövetség versenye.

A pozsonyi középiskolai sportszövetség életrevaló ideának bizonyult. Első ténykedése az a hatalmas középiskolai verseny volt, amelyet Lőcse, Nagyenyed, Sopron, Magyaróvár, Nagyszombat, Érsekújvár, Győr, Mór és Budapest részvételével rendezett. Budapestről a Rőser-intézet tanulói indultak. Értékes eredményt Furián a 100 és 400 méteres síkfutásban, Molnár a suly- év díszkoszvesésben, Stahl a gerelyvetésben, Marschalkó az 1500 méteres síkfutásban ért el. A versenyt hatalmas közönség nézte végig, akiknek soraiban Albrecht főherceg is megjelent.

Részletes eredmények:

100 méteres síkfutás: 1. Furián (Pozsonyi reál). Idő: 11.4 mp. 2. Schreiner (Pozsonyi liceum).

*Magasugrás: 1. Major (Győri reál) 163 cm. 2. Málvai (Nagyenyedi gimn.) 161 cm.

Sulydobás: 1. Molnár (Soproni liceum) 1189 cm. 2. Göttche (Pozsonyi liceum) 1038 cm.

400 méteres síkfutás: 1. Furián (Pozsonyi reál) 6 m. előny. Idő: 53.6 mp. 2. Rezsuka (Nagyszombati gimn.)

110 méteres gátfutás: 1. Szahlander (Pozsonyi liceum). Idő: 17 mp. 2. Major (Győri főreál).

Gerelyvetés: 1. Stahl (Modori tanítóképző) 46.24 m. 2. Perl (Győri reál) 40.36 m.

4×100 méteres stafétafutás: 1. Pozsonyi liceum csapata 48.2 mp. 2. Pozsonyi reál csapata.

Díszkoszvetés: 1. Molnár (Soproni liceum) 3915 cm. 2. Göttche (Pozsonyi liceum) 3456 cm.

1500 méteres síkfutás: 1. Marschalkó (Rőser). Idő: 4 perc 17.6 mp. (Előny nélkül).

Távolugrás: 1. Szahlander (Pozsonyi liceum) 662 cm. 2. Major (Győri reál) 624.

Rudugrás: 1. Kuszák (Győri reál) 290 cm. 2. Major (Győri reál) 290. cm.

Olymyiai stafétafutás: 200—200—400—800 méter 1. Budapesti Rőser kereskedelmi csapata. Idő: 4 perc 05 mp. 2. Pozsonyi gimnázium csapata.

Sulydobás, ötös csapatverseny: 1. Pozsonyi liceum csapata 949 cm. átlag.

+ **Testnevelői igazgatói állást** szervezett a főváros tanácsa, ezzel is dokumentálván a testnevelés ügyének fontosságát és azt a minden ízében komoly magatartást, amellyel a testnevelés ügyét felkarolja. A testnevelési ügyek központi igazgatója a főváros tanácsának választása folytán Gerentsér László dr. lett. Gerentsér

személyében rendkívül érdemes sportembert ért a kitüntetés. Ragyogó sportpályájának gazdag tapasztalatait még odaadóbban érvényesítheti működésének újabb területén, amelyen számos sikerrel adta tanujelét korábban is értékes tehetségének.

A Rőser iskola versenye. A Rőser iskola tavaszi meetingje szép keretben s a diák athleták szokott nagy érdeklődésével folyt le.

A verseny szenzációja az evangélikus gimnáziumi Császár és Krepuska szép futása és győzelme Szabó Kálmán felett a 100 méteren. Igen szép eredményt ért el Aczél a távolugrásban. Sorozatos győzelmi dicsőségét öregbítette a fasori gimnázium a 4x100 méteres staféta megnyerésével.

A versenyen propagandaképen 1 angolos gyaloglás

is szerepelt, melyet a szépen gyalogló Tirts Rezső nyert fölényesen.

A kitünően rendezett verseny Szemző Miklós tanár és Misángyi Ottó kezeibe volt letéve.

Részletes eredmények:

100 méteres síkfutás: 1. Császár Nándor (ev. gim.). 2. Krepuska (ev. gimn.). 3. Szabó (István-uti gimn.)
Idő: 11.6 mp. 1 méterrel nyerve.

400 méteres síkfutás: 1. Marschalkó Teofil (Rőser)
Idő: 57 mp. Könnyen nyerve.

Súlydobás: 1. Szabó Kálmán (István-uti gimn.) 1057 cm. 2. Szabó L. (Barcsay-u. gimn.) 1014 cm. 3. Szobonya (Tavaszmező-u. gimn.) 898 cm.

Távolugrás helyből: 1. Hiesz (II. ker. reál) 2 m.

Magyar királyi államvasutak.

A vonatok indulása Bpest kel. p. u.-ról. Érv. 1914. május 1-től.

vonat- szám	óra	percz	vonat neve	Délután			
				vonat- szám	óra	percz	vonat neve
912	12 05	szv.	{Belgrad, Sofia, Saloniki	914	12 20	szv.	Ujvidék, Sarajevo
310	5 40	"	Hatvan	814	12 30	"	Hatvan
8	6 10	"	Wien, Graz, Sopron	10	12 30	"	Szombathely, Wien
302	6 25	gyv.	Ruttká, Berlin	1008	12 45	"	Fiume, Róma, Osijek
1110	6 30	szv.	{Balatonfüred, Tapolca	24 ^a)	1 00	"	Bicske
1502	6 45	gyv.	Kassa, Csorba, Bártfa	1504	1 20	gyv.	Kassa, Poprád-Felka
906	6 50	szv.	Ujvidék, Sarajevo	316	1 25	szv.	Gödöllő
1512	6 55	szv.	Kassa, Csorba	612	1 35	"	Arad, Bukarest
2	7 00	gyv.	Wien	1304	1 40	gyv.	Fehring, Graz, Sopron
602	7 05	"	Arad, Brassó	404	2 00	"	{Sátoraljaújhely, Lemberg, Kassa
1002	7 10	"	{Fiume, Torino, Róma, Pécs, Vinkovce	4	2 05	"	Wien, Paris
1302	7 20	"	Fehring, Graz, Triest	604	2 10	"	Arad, Bukarest
402	7 25	"	{St. Przemysl, Lemberg	916	2 15	szv.	Kiskőrös
312	7 30	szv.	Gödöllő	304	2 20	gyv.	Ruttká, Berlin
908	7 45	"	Belgrad, Sofia	318	2 25	szv.	Hatvan
608	7 50	"	Arad, Brassó, Bukarest	320	2 30	"	Pécel
1102 ^a	8 05	gyv.	{Balatonfüred, Tapolca	26	2 30	"	Bicske
406	8 10	szv.	Munkács, Lawoczna	518	2 40	"	Szolnok
512	8 20	"	Kolozsvár, Brassó	1202	2 45	gyv.	Szabadka, Sarajevo
1906	8 25	"	Osijek, Bród	1902	2 55	"	Tapolca, Pécs, Osijek
306	8 35	"	Ruttká, Berlin	904	3 20	"	Belgrad, Konstantin.
2a	8 50	gyv.	{Győr, Wien, Fehring, Graz	522 ^a)	3 25	szv.	Nagykátá
1706	8 55	szv.	Msziget, Stanislaw	1016	3 30	"	Faks
22	9 30	"	Bicske	410 ^a	4 25	"	Hatvan
1508 ^a	9 35	gyv.	Kassa, Poprád-Felka	18	4 30	"	Komárom
918	10 00	szv.	Kunszentmiklós, Tass	606	5 00	gyv.	{Arad, Bukarest, M.-Sziget
1112	10 45	"	{Balatonfüred, Tapolca	8	5 10	"	{Győr, Sopron, Szombathely, Wien
516	11 40	"	Nagykátá	410	5 10	szv.	Lawoczna, Lemberg
24	11 55	"	Bicske	324	5 20	"	Gödöllő
314 ^a	12 00	"	Gödöllő	524 ^a)	5 40	"	Nagykátá, Szolnok
				308	5 55	"	Ruttká, Berlin
				514	6 15	"	Kolozsvár, Brassó
				326	6 25	"	Pécel
				28	6 30	"	Bicske
				328	6 40	"	Hatvan
				1004	6 45	gyv.	Fiume, Róma, Nápoly
				920	7 05	szv.	Kunszentmiklós-Tass
				524 ^a)	7 10	"	Nagykátá, Szolnok
				16	7 20	"	Győr
				332	7 30	"	Gödöllő
				1708	7 45	"	M.-Sziget, Stanislaw
				1006	7 50	gyv.	Fiume, Nizza, Cannes
				1514	8 00	szv.	Kassa, Csorba, Bártfa
				910	8 05	"	Belgrad, Sarajevo
				526 ^a)	8 30	"	Nagykátá, Szolnok
				1908	8 40	"	Pécs, Bród
				334	8 40	"	Gödöllő
				1308	9 15	"	Győr, Graz
				610	9 30	"	Arad, Brassó
				1506	10 00	gyv.	Kassa, Csorba, Bártfa
				408	10 05	szv.	Kassa, Csorba, Lemberg
				1010	10 25	"	Fiume, Tapolca
				12	10 55	vv.	Szombathely, Wien
				335	11 05	vv.	Ruttká, Poprád-Felka
				614	11 25	szv.	Arad, Debreczen
				422	11 35	vv.	Miskolc, Kassa
				14a	11 55	szv.	Bicske

A vonatok indulása
Budapest-Józsefvárosról.
Délután.

330^a) | 7 | 00 | szv. | Gödöllő

A vonatok indulása Budapest nyugoti p. u.-ról.
Érvényes 1914. május hó 1-től.

vonat- szám	óra	percz	vonat neve	Délután			
				vonat- szám	óra	percz	vonat neve
154	5 00	szv.	Vác	164	12 05	szv.	Rákospalota-Újpest
152	5 15	"	Rákospalota-Újpest	714	12 15	"	Szeged
122	5 25	"	Érsekújvár, Ipolytság	1404	12 20	gyv.	Zsolna, Berlin
718	5 30	"	Szeged, Szolnok	188	12 25	szv.	Nagymaros
4102	6 00	"	Esztergom	4106	12 30	"	Esztergom
6502	6 30	"	Lajosmizse, Kecskemét	166	1 00	"	Rákospalota-Újpest
156	6 35	"	Rákospalota-Újpest	4128 ^a)	1 05	tszv.	Piliscsaba
102	6 50	k. ost. exprv.	Wien, Paris, Ostende	730	1 20	szv.	Monor
1402	7 05	"	Wien, Paris	106	1 30	gyv.	Wien
150	7 00	gyv.	Szeged, Stanislaw	168	1 35	szv.	Göd
150a	7 05	"	Zsolna, Berlin	4108	1 50	"	Esztergom
150c	7 15	szv.	Rákospalota-Újpest	108	2 00	gyv.	Wien, Paris
104	7 55	gyv.	Nagyszombat, Wien	126	2 10	szv.	Párkány-Nána
158	8 00	szv.	Dunakeszi-Alag	120	2 15	"	Galánta, Ipolytság
708	8 25	gyv.	Hatvan	170	2 20	"	Rákospalota-Újpest
712	8 30	szv.	Báziás, Karánsebes	506	2 25	gyv.	Szatmár-Németi, Brassó
134	8 45	"	Nagymaros, Ipolytság	4110	2 30	szv.	Esztergom
4104	9 05	"	Esztergom	704	2 40	gyv.	Bukarest, Báziás
114	9 15	"	Wien, Berlin	6710	2 45	szv.	Czegléd, Szolnok
160	9 45	"	Rákospalota-Újpest	6506	2 50	"	Lajosmizse, Kecskemét
162	11 00	"	Rákospalota-Újpest	172	3 10	"	Rákospalota-Újpest
6504	11 10	"	Lajosmizse, Kecskemét	140	3 55	"	Szob
136 ^a)	11 35	"	Nagymaros, Ipolytság	174	4 10	"	Rákospalota-Újpest
116	12 00	"	Wien	716	4 20	"	Szeged
				110	5 15	gyv.	Wien
				142	5 20	szv.	Szob
				176	5 50	"	Rákospalota-Újpest
				128	6 00	"	Párkány-Nána
				722	6 10	"	Üllő
				724	6 20	"	Monor
				144	6 25	"	Nagymaros, Ipolytság
				4114	6 40	"	Esztergom
				726	6 45	"	Czegléd, Szolnok
				1406	6 50	gyv.	Pozsony, Zsolna, Berlin
				130	6 55	szv.	Párkány-Nána, Ipolytság
				726a ^a)	7 00	"	Czegléd
				178	7 15	"	Rákospalota-Újpest
				180 ^a)	7 25	"	Vác
				728	7 35	"	Czegléd
				6508	7 40	"	Lajosmizse
				710	8 05	"	Bukarest, Báziás
				132	8 10	"	Nagymaros
				182	8 20	"	Dunakeszi-Alag
				1408	8 40	"	Zsolna, Berlin
				118	9 30	"	Wien, Paris
				602	9 35	gyv.	Bukarest, Stanislaw
				184	10 05	szv.	Vác
				706	10 15	gyv.	Szeged, Báziás, Bukarest
				504	10 50	"	Marosvásárhely
				720	10 55	szv.	Bukarest, Báziás
				4116	11 10	"	Esztergom
				902 ^a)	11 30	k. ost. exprv.	{Belgrad, Konstantinápoly
				702 ^a)	11 45	k. ost. exprv.	{Bukarest, Konstantinápoly
				146	12 00	szv.	Nagymaros

A vonatok indulása Buda-Császárfürdőről.

4002	5 55	szv.	Esztergom	4006	12 15	szv.	Esztergom
4004	8 54	"	Esztergom	4028 ^a)	2 57	"	Piliscsaba
				4010	2 18	"	Esztergom
				4012	6 20	"	Dorog
				4016	11 03	"	Esztergom

97 cm. 2. Friedmann (V. ker. reál) 2 m. 74 cm. 3. Plieyenschne (Röser) 2 m. 71 cm.

200 méteres síkfutás junior: 1. Dörge Frigyes (V. ker. gimn.) 24.8 mp. 2. Horváth (István-uti gimn.) 3. Nádas (III. ker. gimn.).

Magasugrás: 1. Braun József (Röser) 156 cm. 2. Faragó (István-uti gimn.) 145 cm. 3. Fixl (Barcsay u. gimn.) 140 cm.

Távolugrás: 1. Aczél Pál (Tavaszmező-u. gimn.) 6 m. 10 cm. 2. Frank (II. ker. keresk.) 5 m. 91 cm. 3. Székely (V. ker. főreál) 5 m. 61 cm.

1500 méteres handicap: (20 induló) 1. Szezepanovszky Gusztáv (Röser) 150 m. e. Idő 4 p. 14.8 mp, 2. Sugár (Tavaszmező-u. gimn.) 150 m. e. 3. Marschalkó (Röser) 0 m. e. 10 méterrel nyerve, 10 méterrel harmadik.

4x100 méteres stafétafutás: 1. Az ág. ev. gimnázium csapata (Császár, Krepuska, Rohner, Jónás). Idő: 49 mp. 2. Az V. ker. főreál csapata. 3. Az István-uti gimn. csapata. Szépen nyerve.

Egy angol mértföldes gyaloglás: 1. Ifj. Tirts Rezső (István-uti gimn.) 9 p. 10 mp. 2. Szezepanovszky. (Röser). 3. Molnár (Röser). 50 méterrel nyerve.

Athletika, torna, vivás.

A Fővárosi Kerékpár-Egylet versenye. Vasárnap, június 7-én lesz a most kezdődő kerékpáros idény első pályaversenye a Millenáris-pályán. A versenyt a Fővárosi Kerékpáros Egyesület rendezi az összes jobb kerékpáros versenyzők részvételével.

A vonatok **érkezése** Bpest kel. p. u.-ra. Érv. 1914. május 1-től.

vonat- szám	óra	percz	vonat- néme	honnan	Délután				honnan
					vonat- szám	óra	percz	vonat- néme	
339	5 00	vv.	Berlin, Ruttka	323	12 10	szv.	Gödöllő		
645	5 20	tvz.	Debreczen, Szolnok	611	12 30	szv.	Bukarest, Arad		
917	5 20	szv.	Kunszentmiklós-Tass	301	12 50	gyv.	Berlin, Ruttka		
809	5 30	"	Hatvan	903	1 00	"	Konstantinápoly, Belgrád		
1905	5 30	"	Osijek, Tapoleza	401	1 05	"	Lemberg, Kassa		
609	5 45	"	Brassó, Arad	7	1 20	szv.	Wien, Sopron,		
909	5 45	"	Saloniki, Sofia, Belgrád	601	1 25	gyv.	Bukarest, Arad		
19	5 55	"	Torbágy	1201	1 30	"	Sarajevo, Bród,		
313	6 00	"	Pécel			"	Szabadka		
17	6 05	"	Komárom	1	1 40	"	London, Páris, Wien		
1707	6 15	"	Stanislaw, M.-Sziget	1901	1 55	"	Osijek, Pécs		
11	6 25	"	Wien	325	2 10	szv.	Hatvan		
1505	6 30	gyv.	Lemberg, Poprád- Felka, Kassa	1501	2 10	gyv.	Poprád-Felka, Kassa		
513a)	6 40	szv.	Nagyvárad	919	2 40	szv.	Kunszentmiklós-Tass		
1007	6 45	"	Fiume, Zágreb	28a	3 00	"	Bicske		
407	6 50	"	Leberg, Stryj, Kassa	521	3 40	"	Nagykátá		
1003	7 00	gyv.	Róna, Fiume	1111	4 15	"	Tapoleza, Balatonfüred		
315	7 05	szv.	Gödöllő	327	4 35	"	Pécel		
518	7 20	"	Brassó, Kolozsvár	329	5 25	"	Gödöllő		
917a	7 25	"	Kunszentmiklós-Tass	511	6 00	"	Bukarest, Debreczen		
317	7 30	"	Gödöllő	15	6 20	"	Bruck-Királyhida		
319	7 40	"	Hatvan	1507b)	6 25	gyv.	Poprád-Felka, Kassa		
21	7 45	"	Paks, Bicske	3a	6 35	"	Wien, Győr, Graz, Fehring		
1309	8 00	"	Graz, Fehring			"	Stanislaw, M.-Sziget		
1513	8 15	"	Csorba, Bártfa, Kassa	1705	7 00	szv.	Sofia, Belgrád		
911	8 20	"	Sarajevo, Belgrád	907	7 20	"	Bukarest, Arad		
519	8 35	"	Bukarest, Kolozsvár	607	7 25	"	Szeremes		
321	8 45	"	Hatvan	421	7 35	vv.	Tapoleza, Balatonfüred		
1005	9 00	gyv.	Fiume, Tapoleza	1109	7 40	szv.	Berlin, Ruttka		
13	9 15	szv.	Győr	305	7 45	"	Berlin, Ruttka		
913	9 25	"	Szabadka	25	7 50	"	Bicske		
307	9 35	"	Berlin, Ruttka	528c)	8 10	"	Nagykátá		
5	10 05	gyv.	Bruck-Királyhida, Szombathely, Sopron	1009	8 20	"	Fiume, Bród		
409	10 20	szv.	Miskolc	405	8 20	"	Lawoczne, M.-Sziget		
23	10 35	"	Triest	324a)	8 35	"	Gödöllő		
605	11 20	gyv.	Nagyvárad, Debreczen, Arad	9	8 45	"	Wien, Graz		
				1511	8 50	"	Csorba, Kassa		
				101	9 05	gyv.	Róma, Fiume, Pécs		
				331	9 10	szv.	Pécel		
				1907	9 20	"	Vinkovce, Osijek, Pécs		
				603	9 20	gyv.	Brassó, Arad,		
				27	9 30	"	Bicske		
				303	9 35	gyv.	Berlin, Ruttka		
				915	9 45	szv.	Kiskőrös		
				403	9 55	gyv.	Lemberg, Przemysl		
				905	10 00	"	Sarajevo, Ujvidék		
				1303	10 10	"	Graz, Triest		
				333	10 25	szv.	Gödöllő		
				525	10 35	"	Szeged, Kolozsvár		
				1503	10 45	gyv.	Bártfa, Csorba, Kassa		
				25a)	11 00	szv.	Bicske		
				1101b)	11 10	gyv.	Tapoleza, Balatonfüred		
				324,	11 15	szv.	Hatvan		
				3	11 45	gyv.	Wien		

- 1) Csak vasárnapról hétfőre hajló éjjelen közlekedik.
- 2) Jún. 15-től bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
- 3) Csak vasár- és ünnepnapokon közli.
- 4) Vasár- és ünnepnapokon május 15-től bezárólag szeptember 15-ig közlekedik.
- 5) Csak hétfőn és kettős ünnep utáni köznapokon közlekedik.
- 6) Csak hétköznapokon közlekedik.

A vonatok **érkezése** Budapest-Józsefvárosra. Délután.

515a)	4 40	szv.	Szolnok
517	5 10	"	Nagykátá
311b)	5 50	"	Gödöllő

A vonatok **érkezése** Budapest nyugoti p. u.-ra. Érvényes 1914. május hó 1-től.

vonat- szám	óra	percz	vonat- néme	honnan	Délután				honnan
					vonat- szám	óra	percz	vonat- néme	
185	12 15	szv.	Vác	165	12 50	szv.	Rákospalota-Újpest		
149	3 51	"	Rákospalota-Újpest	137	1 20	"	Nagyvaros, Ipolyás		
151	5 05	"	Dunakeszi-Alag	703	1 25	gyv.	Bukarest, Bázias		
721	5 15	"	Orsova, Bázias	167	1 45	szv.	Rákospalota-Újpest		
6701	5 40	"	Szolnok, Czepléd,				Kolozsvár,		
4103	5 45	"	Esztergom	505	1 50	gyv.	Szatmár-Németi,		
723	5 50	"	Üllő, Ócsa	103	2 00	"	Paris, Wien		
133	5 55	"	Nagyvaros	4111	2 08	szv.	Esztergom		
725	6 00	"	Monor	171	3 00	"	Rákospalota-Újpest		
901a)	6 10	k. ost. exprv.	Konstantinápoly, Belgrad	169	3 25	"	Gödöllő		
701b)	6 10	"	Konstantinápoly, Bukarest	8503	3 40	"	Keekemét, Lajosmizse		
153	6 15	szv.	Rákospalota-Újpest	173	3 50	"	Rákospalota-Újpest		
6507	6 20	"	Lajosmizse	713	4 05	"	Temesvár-Józsefváros		
503	6 25	gyv.	Marosvásárhely	139	4 10	"	Nagyvaros		
135	6 35	szv.	Nagyvaros	175	5 15	"	Rákospalota-Újpest		
1407	6 40	"	Berlin, Zsolna	4113	5 40	"	Esztergom		
113	7 10	"	Paris, Wien	121	6 55	"	Érsekújvár		
727	7 15	"	Szolnok, Czepléd	115	6 10	"	Wien, Berlin		
155	7 20	"	Rákospalota-Újpest	1403	6 20	gyv.	Berlin, Zsolna		
4105	7 25	"	Esztergom	707	6 30	"	Orsova, Bázias		
709	7 30	"	Bukarest, Bázias	177	6 35	szv.	Rákospalota-Újpest		
501	7 35	gyv.	Bukarest	105	6 40	gyv.	Wien		
157	7 40	szv.	Vác, Ipolyás	731	7 25	szv.	Monor		
125	7 45	"	Párkány-Nána	171	7 50	"	Bázias, Temesvár		
6501	7 50	"	Keekemét, Lajosmizse	179	8 00	"	Rákospalota-Újpest		
127	7 55	"	Párkány-Nána	107	8 05	gyv.	Wien		
155a	8 15	"	Rákospalota-Újpest	4117b)	8 15	"	Piliscsaba		
4107	8 25	"	Esztergom	1414)	8 25	"	Nagyvaros		
719	8 40	"	Kiskülfélegyháza	143	8 40	"	Nagyvaros		
129	8 45	"	Nagyvaros	131	8 55	"	Párkány-Nána		
159	9 10	"	Dunakeszi-Alag	109	9 05	gyv.	Wien		
705	9 15	gyv.	Szeged	729b)	9 20	szv.	Monor		
1401	9 40	"	Berlin, Zsolna, Pozsony	4119a)	9 25	"	Piliscsaba		
4109	9 55	szv.	Esztergom	6505	9 30	"	Keekemét, Lajosmizse		
161	10 30	"	Rákospalota-Újpest	181	9 35	"	Dunakeszi-Alag		
715	10 45	"	Szeged	509	9 40	gyv.	Wien, Berlin		
119	11 25	"	Galánta, Ipolyás	1405	9 45	"	Berlin, Zsolna		
163	12 00	"	Rákospalota-Újpest	4115	10 00	szv.	Esztergom		
				183b)	10 15	"	Ipolyás, Vác		
				145	10 25	"	Nagyvaros		
				6513	10 30	"	Ócsa		
				101	11 05	k. ost. exprv.	London, Ostende,		
				717	11 10	szv.	Paris, Wien		
				117	11 25	"	Temesvár, Bázias		
				123b)	11 50	"	Wien		

- 1) Érkezik minden kedden, szerdán, pénteken és vasárnapon.
- 2) Érkezik minden hétfőn, csütörtökön és szombaton.
- 3) Vasár- és ünnepnapokon közlekedik.
- 4) Vasár- és ünnepnapokon május 15-től közlekedik.
- 5) Vasár- és ünnepnapokon május 15-től bezárólag szept. 15-ig közlekedik.

A vonatok **érkezése** Budapest-Császárfürdőbe.

4001	5 30	szv.	Dorog	4011	2 10	szv.	Esztergom
4005	7 33	"	Esztergom	4013	5 46	"	Esztergom
4007	8 40	"	Esztergom	4017a)	8 21	"	Piliscsaba
4009	10 34	"	Esztergom	4019a)	9 31	"	Piliscsaba
				4015	10 07	"	Esztergom